

Polytechnická výchova v MŠ



Obsah

1	Vzdělávací program a jeho pojetí	4
1.1	Základní údaje	4
1.2	Anotace programu	5
1.3	Cíl programu	5
1.4	Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu	5
1.5	Forma	5
1.6	Hodinová dotace	5
1.7	Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny	5
1.8	Metody a způsoby realizace	5
1.9	Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace	6
	Tematický blok č. 1 Hlína – 4 hodiny	6
	Tematický blok č. 2 Dráty a plechy – 4 hodiny	6
	Tematický blok č. 3 Ovčí rouno – 4 hodiny	6
	Tematický blok č. 4 Textilní tvorba – 4 hodiny	6
1.10	Materiální a technické zabezpečení	7
1.11	Plánované místo konání:	8
1.12	Způsob realizace programu v období po ukončení projektu:	8
1.13	Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu	8
1.14	Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití	9
2	Podrobně rozpracovaný obsah programu	11
2.1	Tematický blok č. 1 Hlína – 4 hodiny	11
2.1.1	Téma č. 1 Hliněné hry (úvod do práce s hlinou) – 2 hodiny	11
2.1.2	Téma č. 2 Zimní taška aneb malujeme hlinou na textil – 2 hodiny	14
2.2	Tematický blok č. 2 Dráty a plechy – 4 hodiny	16
2.2.1	Vložka z alobalu – 2 hodiny	16
2.2.2	Slunce – závěsná dekorace – 2 hodiny	18
2.3	Tematický blok č. 3 Ovčí rouno – 4 hodiny	20
2.3.1	Téma č. 1 Plstěný motýlek – 2 hodiny	20
2.3.2	Téma č. 2 Plstěná kapsička na magnet – 2 hodiny	22
2.4	Tematický blok č. 4 – Textilní techniky – 4 hodiny	24
2.4.1	Téma č. 1 – Jehelníček – 2 hodiny	24
2.4.2	Téma č. 2 Textilní hračka (myš) – 2 hodiny	26
3	Metodická část	30
3.1	Metodický blok č. 1 Hlína	30
3.1.1	Téma č. 1 Hliněné hry	30
3.1.2	Téma č. 2 Zimní taška aneb malujeme hlinou na textil	34
3.2	Metodický blok č. 2 Dráty a plechy	36



3.2.1 Téma č. 1 Vločka z alobalu	36
3.2.2 Téma č. 2 Slunce – závěsná dekorace	37
3.3 Metodický blok č. 3 Ovčí rouno	39
3.3.1 Téma č. 1 Plstěný motýlek – 2 hodiny	39
3.3.2 Téma č. 2 Plstěná kapsička na magnet	41
3.4 Metodický blok č. 4 Textilní tvorba	42
3.4.1 Téma č. 1 Jehelníček	42
3.4.2 Téma č. 2 Myška – hračka z textilu	44
4 Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu	49
Ilustrační materiál k tematickému bloku č. 2.1.1 Hlína – Hliněné hry	49
Ilustrační materiál k tematickému bloku č. 2.1.2 Hlína – Zimní taška	50
Ilustrační materiál k tematickému bloku č. 2.2.1 Dráty a plechy 1 Vločka z alobalu	51
Ilustrační foto autorka Radka Rubešová	51
Šablona pro výrobu rybky – pro mladší děti	58
Ilustrační materiál k variantě pro starší děti – ryba z ponožky	58
5 Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů	60
6 Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi	68
7 Příloha – Komunikace s RVP o umístění programu	Chyba! Záložka není definována.



1 Vzdělávací program a jeho pojetí

1.1 Základní údaje

Výzva	Budování kapacit pro rozvoj škol II
Název a registrační číslo projektu	Ve škole po škole CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008190/
Název programu	Polytechnická výchova v MŠ
Název vzdělávací instituce	Středisko služeb školám a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, příspěvková organizace
Adresa vzdělávací instituce a webová stránka	Hybešova 15, Brno, 602 00 http://www.sssbrno.cz
Kontaktní osoba	Mgr. Hana Knapová
Datum vzniku finální verze programu	30. 9. 2020
Číslo povinně volitelné aktivity výzvy	02_16_32 Aktivita 4 – Propojování formálního a neformálního vzdělávání – rozvoj klíčových kompetencí
Forma programu	Prezenční
Cílová skupina	Mateřská škola
Délka programu	16 hodin
Zaměření programu (tematická oblast, obor apod.)	Využívání kreativního a inovativního potenciálu dětí a mládeže
Tvůrci programu	Radka Rubešová, Marie Vechetová
Odborný garant programu	Mgr. Renata Hubáčová
Odborní posuzovatelé	
Specifický program pro žáky se SVP (ano x ne)	ano



1.2 Anotace programu

Program **Polytechnická výchova v MŠ** nabízí rozvoj manipulačních dovedností, poznávacích procesů, povzbuzuje v dalším poznávání a učení. Vede k osvojení si poznatků základů techniky výroby, pracovních návyků, motivuje k práci, podporuje rozvoj intelektu a kreativity. Vede k vytváření základních sociálních dovedností a postojů, k rozvoji tolerance, respektu, podporuje vytváření dobrých vztahů a vzájemných sociálních vazeb k jiným dětem a dospělým, posiluje a obohacuje vzájemnou komunikaci a vede k utváření pohodového sociálního prostředí.

1.3 Cíl programu

Cílem vzdělávacího programu je vybavit děti soubory vědomostí, dovedností, schopností a návyků z oblasti polytechnické výchovy, které jsou důležité pro osobní rozvoj jedince, jeho zapojení do společnosti a budoucí uplatnění v životě. Prostřednictvím vlastního prožitku a zapojením všech možných smyslů, naučit nové techniky, rozvinout jemnou motoriku, představivost, kreativitu a přirozený projev s využitím předmětů denní potřeby. Každé dítě si vyrobí daný výrobek, naučí se sebezprezentaci prostřednictvím společné výstavy a následně přinese výrobek do rodinného prostředí s cílem neformální komunikace s rodinou a seznamování s životem mateřské školy.

1.4 Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

1. **Komunikace v mateřském jazyce:** využití přirozených prostředků komunikace k vyjádření myšlenek, názorů, pocitů, rozvoj slovní zásoby, učení se naslouchání a porozumění druhým.
2. **Schopnost učit se:** podpora aktivity a zájmu, obohacení poznatkové zkušenosti, zdokonalení učebních strategií, rozvoj schopností a dovedností potřebných k efektivnímu učení.
3. **Sociální:** vnímání hodnot spojených s lidskou prací, vztahů mezi lidmi, spolupráce, prosociálních postojů, adaptace na prostředí a jeho proměnu.
4. **Činnosti:** respektování pravidel, odpovědný vztah k práci, k učení, k tvůrčím aktivitám, k výsledkům práce, rozvoj iniciativy a podnikavosti, vnímání hodnot spojených se zdravím a bezpečností.

1.5 Forma

Využití individuální, skupinové i hromadné formy při výuce, která probíhá ve třídě. Místnost je vždy přizpůsobena potřebám dětí a daného tématu. Jednotlivé činnosti probíhají u pracovních stolečků nebo na koberci v komunitním kruhu, kde se mohou děti pohybovat, hrát motivační hry. Dětem se SVP jsou jednotlivé techniky přizpůsobeny individuálním potřebám s ohledem na předepsaná podpůrná opatření. Doporučení pro pedagogy je uvedeno v metodické části.

1.6 Hodinová dotace

16 hodin

1.7 Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny

12 dětí v MŠ nebo

5–7 dětí se SVP (s přihlédnutím k individuálnímu tempu, potřebám a kompenzačním pomůckám).

1.8 Metody a způsoby realizace

- předvádění (demonstrace), práce s obrazem – vytvoření vizuální představy
- instruktáž – slovní, spojení slova s obrazem
- manipulování a experimentování – stříhání, lepení
- produkční metody – pohybové dovednosti a výkony jemné motoriky – psaní, kreslení
- aktivizující metody
- heuristické metody řešení problémů (vedoucí k samostatnosti, tvořivosti, učení a objevování)
- situační a inscenační metody – aktivizace, osobní prožitek
- didaktické hry – spontánnost a uvolnění



1.9 Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace

Tematický blok č. 1 Hlína – 4 hodiny

K hlíně přistupujeme jako k živému a tvárnému materiálu, který dokáže vtáhnout do procesu tvorby. Vlastnosti hlíny využíváme pro všestranný rozvoj dětí v oblastech hrubé i jemné motoriky, k posílení vnímání vlastního těla a hmatu. Prostřednictvím hry a experimentu s hlínou si osvojujeme základní dovednosti práce s tímto materiálem, zkoušíme netradiční textilní techniku a tvoříme jednoduchou dětskou hru (kuličky).

Téma č. 1 Hliněné hry – 2 hodiny

Seznamujeme se s hlínou, zkoušíme si její vlastnosti. Vytváříme vlastní iniciálu, výtvarně dotváříme pomocí suchého pastelu, vyrábíme hru kuličky na cvrnkání.

Téma č. 2 Zimní taška aneb malujeme hlínou na textil – 2 hodiny

Seznamujeme se s hlínou v podobě tekutého blátíčka, využíváme v textilní tvorbě. Vyrábíme textilní tašku s motivem vločky.

Tematický blok č. 2 Dráty a plechy – 4 hodiny

Seznamujeme se s dráty, s kovy a jejich vlastnostmi. Učíme se základům práce s nářadím (kladivo, šroubovák, kleště), vytváříme závěsné dekorace.

Téma č. 1 Třpytivá vločka (hvězdy) – 2 hodiny

Hrajeme si a experimentujeme s alobalem, za pomoci pevného kartonu vytváříme základ hvězdy a potáhneme alobalem.

Téma č. 2 Slunce – závěsná dekorace – 2 hodiny

Pracujeme s různými druhy nářadí a pomůckami za dopomoci dospělého, v bezpečném prostředí. Pomocí stříhání a perforace vytváříme závěsnou dekoraci ve tvaru slunce.

Tematický blok č. 3 Ovčí rouno – 4 hodiny

Seznamujeme se s ovčím rounem, prostřednictvím hry a experimentu s jeho vlastnostmi (jemnost, hebkost, lehkost). Učíme se principu plstění za mokra.

Téma č. 1 Plstěný motýlek – 2 hodiny

Seznamujeme se s materiálem, vytváříme motýlka technikou mokrého plstění na bublinkové fólii. Výrobek instalujeme do rámečku, popřípadě zavěsíme do prostoru.

Téma č. 2 Plstěná kapsička na magnet – 2 hodiny

Na základě osvojené techniky mokrého plstění zkoušíme obtížnější variantu, plstění na šablonu z fólie, vyrábíme užitný předmět.

Tematický blok č. 4 Textilní tvorba – 4 hodiny

Seznamujeme se základními principy šití jako technikou pro spojování dvou látek. Učíme se bezpečnou práci s jehlou a špendlíky. Vytváříme jehelníček a jednoduchou hračku.

Téma č. 1 Jehelníček – 2 hodiny

Důraz klademe na bezpečnou práci se špendlíky a jehlami. Po seznámení s nástroji trénujeme práci s pracovními nástroji, vytváříme jednoduchý jehelníček.

Téma č. 2 Myška – textilní hračka – 2 hodiny

Aktivita je věnovaná nácviku šití. Pracujeme s plstí a textilními tkanicemi. Výsledkem práce je vlastnoručně vyrobená hračka.



1. 10 Materiální a technické zabezpečení

Tematický blok Hlína:

2 kusy igelitu na pokrytí 2 pracovních stolů, 1 kus velkého balicího papíru nebo výkres A1, balík hlíny (10 kg), 12 ks výkresu A3, 12 ks černých fixů, 2 balení suchých pastelek, 4 ks papírových kapesníků, 1 lak na vlasy ve spreji, 12 ks podložek na modelování, 12 ks nožů na krájení (plastové nebo příborové), 1 kartonová krabice s nižším okrajem na barvení kuliček, 12 ks černých fixů, 12 ks papírových táček nebo talířků, 1 akrylové nebo temperové barvy, 12 ks plátěných nebo organzových pytlíčků na kuličky, 12 ks plochých štětců, 6 kelímků na barvu, kbelík na vodu, 12 ks plátěných bílých tašek, modrá barva na textil, barva – tónovací pasta (drogerie), keramická hlína nebo jílové bláto, noviny do každé tašky proti prosáknutí barvy

Tematický blok Dráty a plechy:

12 ks nůžek, 2 balení alobalu, silnější karton, 1 ks silnějšího provázku či šňůry, 6 ks lepidla v tyčince, 1 ks izolepy, 1 ks černého krému na boty, nářadí na ukázku i na práci (šroubováky, kleště, kladívka), 6 ks válečku na těsto (jeden do dvojice), textilní vrstva na pokrytí stolů (stará deka nebo osuška), popř. silnější karton, 12 ks hliníkových táček, 6 ks šidel, 12 ks houbiček na nádobí, 12 ks kovových háčků na stromeček, popř. drát

Tematický blok Ovčí rouno:

12 ks nůžek, 6 ks misek na vodu, 6 ks ručníků a utěrek, dekorativní větev nebo kruh spletený z pedigu, ovčí rouno barvené – 1 sada na plstění, 1 plát bublinkové fólie (formát A5 na dítě), 1 tekuté mýdlo, 1 sada chlupatých drátků pro hraní, 12 ks rámečků, zbytky plsti nebo látek, 12 ks magnetických zapínání

Tematický blok Textilní tvorba:

Ponožky – recyklované, např. od rodičů, 1 ks univerzálního lepidla nebo tavná pistole, 6 ks náplní do tavné pistole, 12 ks nůžek, 12 ks černých kulatých magnetů, látkový kapesník, 10 m barevné stužky, 12 ks nalepovacích plastových očí, 12 ks jehel, špendlíky větší velikosti (5 ks na dítě), 12 ks houbiček na nádobí, 1 děrovačka, 1 talíř jako šablona, 1 balení výplně do výrobků (např. vata, polštářová drť), plst (formát A4 na dítě), jako levnější a dostupnější varianta úklidové hadry, 12 ks pinetek do vlasů místo jehly, 1 balení fixů nebo pastelek

Materiální a technické zabezpečení pro jednotlivá témata jsou zpracovány pro skupinu 12 dětí.



1.11 Plánované místo konání:

Mateřská škola Zvídálek, Kachlíkova 17, Brno.

1.12 Způsob realizace programu v období po ukončení projektu:

Program doporučujeme využívat běžnými mateřskými školami, případně speciálními mateřskými školami po aktuálním zvážení mentálních schopností dětí se SVP (v souladu s individuálními přidělenými podpůrnými opatřeními), v rámci zájmových kroužků a projektových dnů letními dětskými tábory.

1.13 Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu

Počet realizátorů/pedagogů:

Položka		Předpokládané náklady
Celkové náklady na realizátory/pedagogy		12 000 Kč
z toho	Hodinová odměna pro 1 odborného pedagoga (1 h výuky + 0,5 h přípravy, DPP bez odvodů)	300 Kč
	Hodinová odměna pro 1 pedagoga (1 h výuky + 0,5 h přípravy, DPP bez odvodů)	200 Kč
		-
Náklady na zajištění prostor (300 Kč/h)		4 800 Kč
Ubytování, stravování a doprava účastníků		-
z toho	Doprava účastníků	0
	Stravování a ubytování účastníků	0
Náklady na učební texty		11 600 Kč
z toho	Materiál a pracovní pomůcky	8 000 Kč
	Odměny dětem	3 600 Kč
Režijní náklady		2 800 Kč
z toho	Stravné a doprava organizátorů	0
	Ubytování organizátorů	0
	Poštovné, telefony	500 Kč
	Doprava a pronájem techniky	
	Propagace	200 Kč
	Ostatní náklady	600 Kč
	Odměna organizátorům	1 500 Kč
Náklady celkem		31 200 Kč
Poplatek za 1 účastníka		2 600 Kč



1.14 Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití

Pokud není uvedeno jinak, jsou všechny použité obrázky a fotografie autorským dílem Střediska služeb školám a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, příspěvková organizace.

Program je zveřejněn k volnému využití na stránkách:

www.rvp.cz

<https://www.sssbrno.cz/projekty/projekt-ve-skole-po-skole>



Program Polytechnická výchova v MŠ podléhá licenci Creative Commons Uveďte původ-Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní. Pro zobrazení licenčních podmínek navštivte <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.





EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



2 Podrobně rozpracovaný obsah programu

2.1 Tematický blok č. 1 Hlína – 4 hodiny

Cíl: seznámení s hlínou jako výtvarným materiálem, s jejími vlastnostmi, rozvoj slovní zásoby, logického myšlení, matematických představ, kreativity, jemné motoriky, manuální zručnosti, komunikace a vztahů

2.1.1 Téma č. 1 Hliněné hry (úvod do práce s hlínou) – 2 hodiny

1. hodina

Forma a bližší popis realizace

Pracujeme ve třídě, která je uzpůsobena pro práci u stolečků, ale i na koberci. Zde mají děti možnost volného pohybu, sezení v kruhu, hraní her. Forma práce je skupinová. Po seznámení a aktivitách v kruhu na koberci se děti rozdělí do menších skupin a práce probíhá u stolečků. Závěrečné zhodnocení proběhne opět v komunitním kruhu.

Metody

Předvádění (demonstrace), instruktáž, manipulování a experimentování.

Výtvarný materiál

2 ks igelitu, velký balicí papír nebo výkres A1, balík hlíny (10 kg), 12 ks bílých výkresů A3, 12 ks černých fixů, 2 balení suchých pastelek, houbičky na nádobí nebo papírové kapesníky, lak na vlasy ve spreji.

Podrobně rozpracovaný obsah

1. Představení aktivity, motivace, hry a experimenty s materiálem – 10 minut

Dnes si budeme hrát s hlínou. Víte děti, co je to hlína? A kde ji můžeme najít? Máme ji tady někde ve třídě? Kromě toho, že jsme hlínu viděli v květináčích pokojových květin, můžeme ji vidět každý den venku, kolem nás. Možná máte doma i hrnky, misky nebo konvice, které jsou vyrobené z hlíny. Prohlédneme si je. (Máme připraveno hliněné, keramické nádobí na ukázkou, děti si je prohlédnou, popřípadě použijeme obrazový materiál, viz níže).



Ilustrační foto autorka Radka Rubešová

Využíváme hlínu jako materiál, který má velký potenciál vtáhnout do tvůrčího procesu.

Práce v kruhu, v jeho středu je igelit nebo balící papír, zde je větší množství hlíny (cca 5 kg). Hlínu z dálky pozorujeme, popisujeme její vlastnosti. Je studená, teplá, tvrdá, měkká, slizká nebo hebká? Snažíme se o rozvoj slovní zásoby, logického myšlení, kreativity.

Pedagog práci zahajuje, rukou uždibuje kousky hlíny a posílá je po kruhu. Celkem 12 kusů. Každé dítě svůj kousek hlíny pozoruje a experimentuje, navazuje při podávání v kruhu sociální kontakty a komunikuje s dětmi a dospělými.

Máme dostatek času a prostoru hlínu zkoumat všemi smysly. Materiál mačkáme, trháme, propichujeme, přikládáme na různé části těla a vnímáme pocity. Např. na čelo, na tvář, za krk, na hřbet ruky, zkoušíme vůni. Sdělujeme své pocity a výsledky objevování pomocí návodných otázek typu: *Jaká je hlína?* (tvrdá, měkká, slizká, voňavá) *Co s ní můžeš dělat?* (mačkat, trhat, hníst, tvarovat).

2. Samotná tvůrčí aktivita – 25 minut

Na bílém výkresu A4 je připravena předloha, černou fixou napsáno velké počáteční písmeno jména dětí (varianta pro předškoláky), pro mladší děti to může být jednodušší tvar, např. kolečko. Můžeme použít jako šablonu talířek nebo misku na obkreslení kruhu. Na předkreslený tvar pokládáme hlínu, tzv. obtahujeme písmeno. Můžeme postupovat dvěma způsoby: uštipovat kousky a vytvářet kuličky nebo válet hady. Vytvarované kousky hlíny (kuličky nebo hady) přikládáme na písmena na základě samostatné volby, podporujeme kreativitu a samostatnost v rozhodování. Cílem této pracovní činnosti je tvar „schovat“ pod hlínu. (Ilustrační obrazový materiál viz níže, foto Radka Rubešová)

3. Závěrečná reflexe – 10 minut

Shrnutí práce v hodině, společná diskuze o práci s hlínou, o jejích vlastnostech, o pocitech dětí, o spokojenosti, o vzájemné spolupráci. Začneme návodnými otázkami pro získání kvalitní zpětné vazby:

Otázky:

Co může být vyrobeno z hlíny? Co všechno jsme prováděli s hlínou? Popiš, jak se ti s ní pracovalo. Řekni, co jsi zjistil o hlíně? Jaké má vlastnosti? Pojmenuj, jaké jsi měl pocity při jejím tvarování a lepení na papír. Jak se ti podařilo tvé písmenko? Jak se ti pracovalo vedle kamaráda? Pomáhal ti?

Klademe ještě další otázky, které vyplnou z dané situace, pro získání zpětné vazby.

Dnes jsme se seznámili s výtvarným materiálem, hlínou. Známe ji z vycházek, ze zahrady, z lesa, z přírody. Naučili jsme se, že může lidem sloužit i jako materiál, ze kterého se vyrábí nejen nádobí, ale i hračky. Poznali jsme, že práce s tímto materiálem je jednoduchá. Známe její vlastnosti. Víme, co vše jsme se dnes naučili.

Vzor dokončeného výrobku¹:



¹ Zdroj všech použitých fotografií je soukromý archiv autorky programu Radky Rubešové

2. hodina

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá ve třídě u stolečků.

Forma práce je hromadná. Po úvodní motivaci ve skupině prostřednictvím hry a experimentu s materiálem přistoupíme k samotné individuální tvorbě. Děti jsou vedeny postupně, krok za krokem, tvoří si vlastní hru – hliněné kuličky v plátěném nebo organzovém pytlíku.

Metody

Předvádění, instruktáž, manipulování a experimentování, produkční metody – výkony jemné motoriky, aktivizující metody, osobní prožitek, didaktické hry – spontánnost a uvolnění.

Pomůcky

12 ks podložek na modelování (plastová prostírka nebo tvrdý papír formátu A3), 12 ks nožů na krájení (plastové nebo příborové), 1 kartonová krabice s nižším okrajem na barvení kuliček

Výtvarný materiál

1 balení hlíny, 12 ks černých fixů, velký balicí papír, 12 ks papírových tácků nebo talířků, 1 akrylové nebo temperové barvy, 1 lak ve spreji na zafixování, 12 ks plátěných nebo organzových pytlíčků

Podrobně rozpracovaný obsah

1. Pozdrav, úvodní motivace, hry a experimenty s materiálem – 10 minut

Připomeneme si informace z minulé hodiny. Návodné otázky typu: *Pamatujete si, s jakým zvláštním materiálem jsme pracovali v minulé hodině? Řeknete mi, co jsme vyráběli? K čemu tyto věci slouží? Popište mi, jak jsme postupovali při práci. Bylo pro vás těžké tvarovat hlínu na předepsaná písmena?* Dnes budeme v práci s hlínou pokračovat a naučíme se něco nového.

Každý dostane kus hlíny o velikosti pomeranče a položí si ji na pracovní plochu. Zároveň dostaneme papírový talířek nebo misku. Trénujeme prostorovou orientaci vkládáním hlíny do nádob, z nádob, na pracovní plochu, experimentujeme, rozvíjíme hrubou i jemnou motoriku. Hlínu rozdělíme na 4 stejně velké díly.

Instruktáž: Hlínu rozpůlíme a oba další díly ještě rozpůlíme. Návodné otázky typu: Kolik teď máme částí? Dokážeš je spočítat? Je některá část větší? Porovnej je. Seřaď si podle velikosti. Podporujeme *rozvoj matematických představ, logického myšlení, rozvoj slovní zásoby, komunikaci*. Máme takto připravený pracovní materiál pro další část naší práce.

2. Samotná tvůrčí aktivita – 30 minut

Jeden díl ze čtyř zmáčkne, sevřeme v pěsti a vznikne nám housenka, která je přibližně velká jako šířka pěsti. Tento tvar válečku je snadnější tvarovat do hada, kterého válíme dlaní o podložku, dáváme si pozor na rovnoměrnou tloušťku ve všech částech, po krajích i uprostřed. Vytvořeného „hada“ rozporcujeme na rovnoměrné kousky a pokládáme do talířku před námi. Následně provádíme aktivity na posílení matematických představ – počítání, porovnávání velikosti, délky, šířky. Klademe dětem otázky: *Který had je delší, kratší, širší nebo užší? Kolik máš hadů?* Aktivity přizpůsobujeme věku dětí, jejich obtížnost můžeme snadno navyšovat či je naopak zjednodušovat.

Následuje další činnost: hra s tvary, tvarování a zdobení kuliček.

Kousky hlíny vysypeme z talíře a válíme kuličky mezi dlaněmi. Každý si vytvoří 10 kuliček. Kuličky umísťujeme na papírový talíř pro přehlednost a orientaci, pro rozvoj matematických představ, logického myšlení a kreativity. Necháme je vyschnout, schnutí může pedagog urychlit fénem. Kuličky následně barvíme. Můžeme je udělat různobarevné, barvíme je akrylovými nebo temperovými barvami. Po zaschnutí je děti vloží do plátěného nebo organzového pytlíčku.



3. Závěrečná reflexe – 5 minut

Shrnutí průběhu celé hodiny probíhá hromadnou formou. Děti povzbuzujeme k vyjádření vlastního názoru. Výrobky si prohlížíme, oceňujeme práci ostatních.

Otázky: Řekněte mi, s jakým materiálem jsme dnes opět pracovali? Vyjmenujte mi, co jsme dnes s hlinou dělali. Popište mi, jaký tvar jsme dnes tvarovali? Zopakujte mi, jak jsme postupovali? Jak se vám dnes pracovalo? Byla práce snadná? Byla vám práce s tímto materiálem příjemná? Zvládli jste práci sami nebo vám někdo pomáhal? **Ilustrační foto Radka Rubešová:**

Vzor dokončeného výrobku:



2.1.2 Téma č. 2 Zimní taška aneb malujeme hlinou na textil – 2 hodiny

1. a 2. hodina

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá ve třídě, která je uzpůsobena jak pro práci u stolečků, tak má prostor např. na koberci, kde se mohou děti pohybovat, sedět v kruhu, hrát motivační hry.

Metody

Předvádění, instruktáž, manipulování, experimentování, produkční metody – pohybové dovednosti a výkony jemné motoriky, **aktivizující metody** – heuristické metody, řešení problémů, osobní prožitek, didaktické hry – spontánnost a uvolnění.

Pomůcky

12 ks plochých štětců, 6 ks kelímků na barvu, kbelík na vodu

Výtvarný materiál

12 ks plátěných bílých tašek, modrá barva na textil, tónovací pasta (drogerie), keramická hlína nebo jílové bláto, noviny do tašky proti prosáknutí barvy

Podrobně rozpracovaný obsah

1. Pozdrav, úvodní motivace, hra s taškou – 10 minut

Na stole máme položeno několik druhů tašek (nejlépe tolik, kolik je dětí) a ptáme se: *Děti, co leží na stole? Tašky (pedagog si předem připraví několik druhů tašek na ukázkou). Máte doma taky takové? K čemu tašky slouží? Každá k něčemu jinému. Velké cestovní, když jedeme na dovolenou, nákupní na nákupy, kabelky, ty jsou pro maminky a děvčata. Znáte ještě nějaké jiné druhy tašek? Mám tady dnes připravené tašky pro nás na hraní, vezměte si každý jednu a budeme si s nimi hrát.*

Prohlédneme si různé druhy tašek na obrázku:



Ilustrační foto autorka Radka Rubešová

Hry s taškou:

Hrajeme si s taškami, máme je na rameni, chodíme s nimi po třídě, vkládáme hračky, vybrané předměty. Experimentujeme, bádáme. Rozvíjíme hrubou a jemnou motoriku, klademe otázky typu: *Je taška těžká? Co máš v tašce?*

Usadíme se do kruhu, na koberec, předměty pozorujeme a popisujeme jejich vzhled, proč jsme si je vybrali. Rozvíjíme komunikaci, slovní zásobu dětí, vlastní názor, vzájemné vztahy. Pozorujeme tašku, určujeme rub a líc. Zkusíme převrátit, vložíme dovnitř složený novinový papír a tašku položíme na pracovní místo.

2. Samotná tvůrčí aktivita – 30 minut

Pracovní místa máme ošetřená igelitovým ubrusem proti zašpinění. Modrou textilní barvu smícháme s tónovací pastou v poměru cca 1:1 a poté s hlinou v poměru 1:1. Dobře rozmícháme do hladké kaše bez hrudek. Hliněnou „barvu“ nanášíme a zatíráme do tašky plochým štětcem. Při motivu vločky (slunce) můžeme použít jako šablonu talířek nebo misku na obkreslení kruhu. Hotovou kresbu necháme důkladně zaschnout. Schnutí může pedagog urychlit fénem. Zcela suchou kresbu lehce pokropíme studenou vodou, aby se barva lehce vodou nasákla. Látku smačkáme a obarvené části zatíráme do volných neobarvených ploch. Díky zatření se modrá barva zapere pomocí studené vody do celé tašky a ta získá modrý nádech. Po té zbylou barvu z kresby opatrně vypláchneme pod tekoucí vodou. Po uschnutí pedagog zažehlí a vypere běžně v pračce do 40°C.

3. Závěrečná reflexe – 5 minut

Hodnotíme celou hodinu. Děti jsou usazeny v kruhu na koberci.

Otázky: *Povězte mi, s čím jsme si dnes hráli? Řekněte mi, jaké známe druhy tašek? Popište, k čemu nám tašky slouží? Řekněte, co jsme dnes vyráběli? Byla práce těžká? Pomáhal vám někdo? Teď si všechny výrobky vystavíme a prohlédneme. Děti vedeme k vyjádření vlastního názoru a pocitu. Rozvíjíme slovní zásobu, sebepoznání a sebevědomí, učíme děti vážit si práce druhých.*

Vzor dokončeného výrobku, **foto autorka Radka Rubešová:**



2.2 Tematický blok č. 2 Dráty a plechy – 4 hodiny

Cíl: seznámení s dráty a plechy jako výtvarným materiálem, s jejich vlastnostmi, rozvoj manipulační činnosti, zdokonalení dovedností v oblasti hrubé a jemné motoriky, osvojení si věku přiměřených praktických dovedností, rozvoj poznávacích procesů a intelektu

2.2.1 Vločka z alobalu – 2 hodiny

1. hodina

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá ve třídě, která je přizpůsobena jak pro práci u stolečků, tak má prostor, kde se mohou děti pohybovat, sedět v kruhu, hrát motivační hry atd. Forma práce je na začátku hodiny hromadná, po úvodní motivaci následuje práce skupinová.

Děti se seznámí s kovovými materiály jako je hliník (alobal), vyzkouší si jeho vlastnosti a následně použijí na tvorbu třpytivé stříbrné vločky.

Metody

Předvádění, instruktáž, manipulování a experimentování s materiálem, produkční metody, osobní prožitek, didaktické hry – spontánnost a uvolnění.

Pomůcky

12 ks nůžek, případně řezák

Výtvarný materiál

1 balení alobalu, silnější karton, 1 klubko silnějšího provázku, 12 ks lepidel v tyčince, 1 ks izolepy, 1 ks černého krému na boty.

Podrobně rozpracovaný obsah

1. Pozdrav, úvodní motivace, hra s materiálem – 10 minut

Pedagog má v ruce alobal a klade dětem otázky typu: *Co držím v ruce? Kde jsme již tuto věc viděli? Kdy jsme s alobalem pracovali? Řekněte mi, na co se používá? Popište mi, jak vypadá.*

Zkoumáme alobal prostřednictvím hry a experimentu. Využijeme jeho **třpytu a lesku** k vtažení do aktivity. Každý si utrhne kus alobalu a vyzkouší si, co vše s ním můžeme dělat. Vnímáme jeho vlastnosti, popisujeme je. Zkoumáme **zvuk**, který vydává. **Ohebnost, tvrdost**, zmačkáme do kuličky. Porovnáváme kuličky podle velikosti mezi sebou, počítáme je, dělíme do skupin podle počtu. Kuličky použijeme ke kutálení na cíl, házíme do nádoby. Rozvíjíme hrubou a jemnou motoriku, prostorové vnímání, komunikační dovednosti.

Ilustrační foto Radka Rubešová



2. Samotná tvůrčí aktivita – 30 minut

Každý má jedno kolečko z pevného kartonu o průměru 10–20 cm. Vezmeme si nůžky a po obvodu kolečka nastříháme nůžkami 6x. Pracujeme opatrně, nůžky držíme před tělem v dostatečné vzdálenosti od očí. Vezmeme si provázek a za jeden zářez ho zachytíme. Postupně přes střed a všechny zářezy omotáme kolečko. Vzniká hvězdička. Provázek pořádně utahujeme, druhý konec přilepíme na zadní stranu izolepou. Kolečko potřeme lepidlem v místech, kde je provázek i v meziprostorech. Vezmeme si kus pevnějšího alobalu, který je alespoň o 5 cm větší než průměr kolečka, přiložíme ho od středu na hvězdu z provázků. Pomalu a opatrně prsty vymačkáváme tvar provázku, který nahmatáváme pod obalem. Postupujeme směrem ke kraji. Okrajem kartonu z druhé strany potřeme lepidlem a alobal zahneme. Vločka je hotová. Můžeme zvolit větší formát a alobalovou vločku použít jako ozdobu na venkovní vánoční stromček.

Ilustrační obrazový materiál v Příloze č. 1.

3. Závěrečná reflexe – 5 minut

Závěrečné shrnutí práce v hodině vede k upevnění nově získaných znalostí, zapamatování si a uložení do paměti. Děti si třídí pojmy, spojí si vizuální stránku práce a používaných předmětů, zapamatují si pracovní postupy, uvědomí si svou zručnost, oceňují svoji práci i ostatních.

Otázky: Řekněte mi, s jakým materiálem jsme dnes pracovali? Popište mi, jak jsme dnes postupovali při naší práci? Co jsme se o alobalu dozvěděli? Vydává nějaký zvuk, když s ním pracujeme? Kde ho používáme? Byla práce s tímto materiálem nebezpečná? Na co jsme si dávali pozor? Jak se ti povedl výrobek? Prohlédli jste si práci vašeho kamaráda? Výrobky si vystavíme a prohlédneme.

Vzor dokončeného výrobku, ilustrační foto Radka Rubešová:



2.2.2 Slunce – závěsná dekorace – 2 hodiny

3. a 4. hodina

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá ve třídě u pracovních stolů, má prostor, kde se děti pohybují, sedí v kruhu, hrají motivační hry.

Děti se seznamují s kovovými materiály, jako je hliník. Vyzkouší si tvarování měkkého kovu tlakem a perforováním. Seznámí se s nářadím: šroubovák, šídlo, kladivo, kleště, jsou poučeny o bezpečnosti práce a samy si ji zkouší. Své dovednosti uplatní na výrobě závěsné dekorace.

Celá činnost je vedena opatrně s dodržováním zásad bezpečnosti.

Metody

Předvádění (demonstrace), instruktáž, manipulování a experimentování, produkční metody – výkony jemné motoriky, situační a inscenační metody – aktivizace, osobní prožitek, didaktické hry

Pomůcky

12 ks nářadí na ukázkou i na práci (šroubováky, kleště, kladívka). Můžeme požádat rodiče o zapůjčení nářadí do školky, s dětmi připravíme společnou výstavu těchto předmětů.

6 ks válečků na těsto (do dvojice 1), 12 ks nůžek, textilní vrstva na pokrytí 2 stolů (stará deka nebo osuška), popř. silnější karton, abychom zabránili poškození stolu při perforaci

Výtvarný materiál

12 ks hliníkových táček, 12 ks ostrých tužek, 6 ks šidel, 12 ks houbiček na nádobí, černá barva na boty, 12 ks kovových háčků na stromček, popř. drát

Podrobně rozpracovaný obsah

1. Pozdrav, úvodní motivace, hra s pomůckami a materiálem – 15 minut

Děti vtahujeme do další práce a aktivity návodnými otázkami:

Všimly jste si, děti, co máme dnes před sebou připravené? Už jste se s těmito věcmi někde setkaly? Víte, jak se jmenují? Řekneme si názvy nářadí a popíšeme si jejich tvar, velikost a prohlédneme si. Na velkém balicím papíru leží různé druhy nářadí, tolik kusů, kolik je dětí. Nástroje si prohlédneme, bereme si je do ruky, prozkoumáváme. Pojmenováváme nářadí a poznáváme, z jakých materiálů je vytvořeno, k čemu slouží, kdo ho používá, jak se s ním bezpečně zachází. Nářadí obkreslíme na velký balicí papír černou fixou a spojíme čarou skutečný nástroj s jeho obrysem. Obkreslené nástroje můžeme vymalovat pastelkami.

2. Samotná tvůrčí aktivita – 25 minut

Všichni máme jeden hliníkový tácek či talířek. Pomocí nůžek stříháme jeho okraje až do místa ohybu na cca 3 cm proužky. Poté si vezmeme váleček a tlakem takto nastříhaný tácek vyrovnáme do roviny. Vzniklé a vyrovnané sluníčko dekorujeme různě velkými vpichy pomocí šroubováku, tužek, šidel. Následně vyválíme plát válečkem a opatrně pomocí houbičky vtíráme černý krém na boty, abychom získali patinu. Z háčků na stromček vytvoříme očko na zavěšení a na tenké niti či silonu zavěšíme do prostoru. **Ilustrační obrazový materiál v Příloze č. 1.**

Pozor na bezpečnost při práci s tímto materiálem a pomůckami. Při této činnosti dbáme zvýšené opatrnosti. Okraje mohou být ostré, dejte pozor, abyste se nezranili. Nespěchejte, sedněte na svém místě a na práci se soustředte.



3. Závěrečná reflexe – 5 minut

Upevnění nově získaných znalostí, zapamatování si činností a uložení do paměti.

Otázky:

Řekněte mi, co jsme dnes vyráběli? Vyjmenujte, jaké nástroje jsme používali? Popište, jak jsme postupovali? Jak se vám práce podařila? Co pro vás bylo složité? Prohlédli jste si i ostatní výrobky? Povedla se práce i vašim kamarádům? Pomůžete mi dát váš výrobek na výstavu?

Vzor hotového výrobku, ilustrační foto Radka Rubešová:



2.3 Tematický blok č. 3 Ovčí rouno – 4 hodiny

Cíl: seznámení s ovčím rounem jako výtvarným materiálem, s jeho vlastnostmi, rozvoj manipulačních dovedností, tvořivosti, posilování poznávacích procesů, podpora vzájemné komunikace, kooperace

2.3.1 Téma č. 1 Plstěný motýlek – 2 hodiny

1. a 2. hodina

Forma a bližší popis realizace

V této hodině si děti zkusí mokré plstění na jednoduchém malém obrázku. Cílem práce je vytvořit z plstěných obrázků závěsnou dekoraci.

Práce probíhá s respektem k věkovým a individuálním zvláštnostem dětí. Je možné zvolit jednodušší variantu výrobku a poskytnout dítěti pomoc a podporu v jednotlivých fázích činnosti.

Pracujeme v kruhu na zemi i u stolečků.

Metody

Předvádění, práce s obrazem, instruktáž, manipulování a experimentování, produkční metody, aktivizace, osobní prožitky, didaktické hry – spontánnost a uvolnění.

Pomůcky

12 ks nůžek, 6 ks misek na vodu, 6 ks ručníků a utěrek, 12 ks nůžek, dekorativní větve nebo kruh spletený z pedigu na zavěšení motýlků

Výtvarný materiál

Ovčí rouno barvené – 1 sada na plstění, 1 plát bublinkové fólie (formát A5 na dítě), 1 tekuté mýdlo, 1 sada chlupatých drátků pro hraní, 12 ks rámečků, zbytky plsti nebo látek, 12 ks magnetického zapínání

Podrobně rozpracovaný obsah

1. Pozdrav, úvodní motivace, hra a experimenty s materiálem – 10 minut

Sedíme v kruhu na koberci a **prohlížíme si ovci na obrázku**. Ukážeme si rouno z ovčí vlny, které se získává stříháním oveček. Popisujeme si jeho vlastnosti: Materiál je příjemný, hřejivý, lehký, průhledný, jemný. Rozšiřujeme slovní zásobu. Všichni si postupně utrhneme kousek rouna takové barvy, která se nám líbí. Hrajeme hru v kruhu: každý řekne své jméno ve spojení s barvou rouna, které si vybral, např. růžová Tereška. Zkoušíme, jaké je to hladit se kouskem rouna. Vnímáme své pocity. Řekni část těla a všichni si ji pohladí (tváře, víčka, hřbet ruky, krk). Hru hrajeme, dokud se všichni nevystřídají.

Jak vypadá ovce? Ilustrační foto Radka Rubešová:

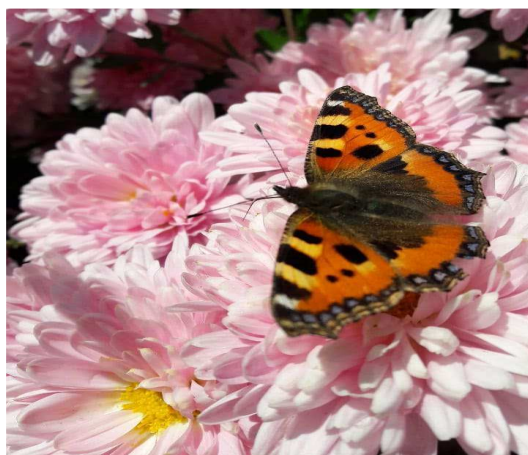


2. Samotná tvůrčí aktivita – 30 minut

Každý má černý chlupatý drát. Zkoumáme jeho vzhled a vlastnosti. Jak s ním můžeme manipulovat? Ohneme ho na polovinu a přiložíme si k hlavě, jako by to byla naše tykadla. Drát přepůlíme, na konci stočíme k sobě, vznikne základ těla a tykadla. Takto připravené tělíčko položíme na bublinkovou fólii. Do kříže přes tělíčko klademe tenké vrstvy ovčího rouna, abychom vytvořili základ křídel. Pořád pracujeme s tématem jemnosti a křehkosti. Namočíme si ruce do teplé vody v misce před sebou a namydleme si je pořádně tekutým mýdlem. Pěnu, která se nám vytvoří na ruku, nanášíme na připravený základ z ovčího rouna a chlupatého drátu. Jemnými a lehkými pohyby namáčíme a mydlíme ovčí rouna na bublinkové fólii. Díky teplé vodě a mýdлу dochází k procesu plstění. Rouno se sráží, je pevnější a kompaktnější. Aktivita plstění za mokra je velice atraktivní a příjemná. Navozuje relaxační prožitek a je uklidňující.

Ilustrační foto Radka Rubešová

Jak vypadá motýl?



Plstíme co nejdéle (tzn. alespoň 10 minut) pro větší kompaktnost a bohatost výrobku. Udržujeme hodně teplou vodu. Máme připraveny ručníky, hadry nebo papírové utěrky. Po dokončení plstění vysajeme z motýlka, pomocí ručníku nebo utěrek, přebytečnou vodu a necháme uschnout. Schnutí může pedagog urychlit pomocí fénu. **Ilustrační obrazový materiál v Příloze č. 1.**

3. Závěrečná reflexe – 5 minut

Společně diskutujeme o práci s rounem, o pocitech při plstění, jak se nám výrobky podařily, následná prohlídka všech výrobků, kdy si uvědomujeme práci druhých. Upevnění nově získaných znalostí. Děti si utřídí nové pojmy, spojí si vizuální stránku postupu práce a používaných předmětů, zapamatují si pracovní postupy.

Otázky:

Jaký materiál jsme dnes použili a co jsme z něho vyráběli? Vyjmenujte, jaké pomůcky jsme používali? Popište, jak jsme postupovali? Jak se vám práce podařila? Jaké jste u ní měli pocity? Prohlédli jste si výrobky kamarádů?



2.3.2. Téma č. 2 Plstěná kapsička na magnet – 2 hodiny

3. a 4. hodina

Forma a bližší popis realizace

Tato aktivita navazuje na předchozí osvojené znalosti mokrého plstění. Děti jsou již orientované v základních postupech (vrstvení rouna, mydlení, hlazení), mohou nyní tvořit složitější výrobek, tj. plstění na šabloně. Práce probíhá s respektem k věkovým a individuálním zvláštěnostem, s ohledem na možnosti dětí se SVP. Motivace dětí probíhá v komunitním kruhu. Práce s výtvarným materiálem a hlavní část hodiny bude probíhat následně u pracovních stolů.

Metody

Předvádění, instruktáž, manipulování a experimentování, učení a objevování, osobní prožitky

Pomůcky

1 plát bublinkové fólie, 12 ks misek na vodu, 12 ks nůžek, 1 entlovací nůžky, 1 ks tekutého mýdla, ručníky, papírové utěrky

Výtvarný materiál

1 balení sady k plstění v pastelových barvách, 12 ks magnetického zapínání, zbytky plsti nebo látky

Podrobně rozpracovaný obsah

1. Pozdrav, představení aktivity, úvodní motivace – 10 minut

Řekneme si, co jsme si o ovčím rounu zapamatovali, odkud se vzalo? Vzpomenete si, co jsme vyráběli? Popište, jak jsme při práci postupovali? Jaká byla práce s ovčím rounem? Sedíme v komunitním kruhu. Posíláme si kousek ovčího rouna po směru hodinových ručiček. Sdělujeme si pocity. Pokračujeme v přípravě tvorby plstěné kapsičky. Na stolečku máme připravenou šablonu (z pevné plastové fólie, popř. kartonu). Každý pedagog si před začátkem hodiny připraví ozubené kolečko o průměru cca 10 cm, pro docílení zoubků na okrajích používáme při stříhání entlovací nůžky.

2. Samotná tvůrčí aktivita – 25 minut

Kolečko omotáváme v jemných vrstvách a pořádně utahujeme. Na spodní vrstvu použijeme přírodní rouno. Potřebujeme získat co nejpevnější a nejkompaktnější tvar, ze kterého nic netrčí a nevyčuhuje. Tvoříme vrstvu 1–2 cm silnou. Takto připravený kruh omotaný rounem plstíme na podložce postupně z obou stran. Namáčíme si ruce do teplé vody a mydlíme mýdlem. Pracujeme jemně a lehce, přitom vnímáme příjemné pocity z této činnosti. Do misek doplňujeme teplou vodu, která značně urychluje proces plstění. Plstíme co nejdéle, cca 10 minut pro větší kompaktnost rouna. Zpíváme, popř. pustíme si relaxační reprodukovanou hudbu. V okamžiku, kdy rouno pořádně drží kolem šablony, ho vypláchneme u umývadla čistou vodou. Vymýváme mýdlovou vodu. Pomocí ručníku tlakem odstraníme přebytečnou vodu a necháme uschnout. Po vyschnutí pokračujeme ve zpracování výrobku

následovně: v místě, kde bude mít kapsa otvor, nastříháme místo nůžkami velké, jako je třetina obvodu peněženky. Opatrně vyjmeme šablonu. Nastřižené okraje zahneme dovnitř a zalepíme lepidlem v tyčince. Na kapsičku připevníme ve dvou místech textilní nebo koženou šňůrku a zavěšíme na krk. **Ilustrační obrazový materiál v Příloze č. 1.**

3. Závěrečná reflexe – 10 minut

Závěrečné hodnocení probíhá hromadnou formou v komunitním kruhu. Vybavujeme si pracovní postupy, nově získané informace, jmenujeme vlastnosti použitého materiálu a vyjadřujeme své pocity při práci s tímto výtvarným materiálem. Rozvíjíme slovní zásobu, podporujeme ukládání nových znalostí do paměti, vedeme k porozumění smyslu naší práce, vážíme si práce druhých.

Otázky:

S jakým materiálem jsme dnes pracovali? Jak jsme postupovali? Co jsme se o tomto materiálu dozvěděli? Co vše s ním umíme dělat? Jaký výrobek jsme dnes vytvořili? Prohlédli jste si práce kamarádů? Pomáhal vám někdo z dětí nebo dospělých?

Vzor dokončeného výrobku, ilustrační foto Radka Rubešová



2.4 Tematický blok č. 4 – Textilní techniky – 4 hodiny

Cíl: využití předmětů denní potřeby jako výtvarného materiálu, rozvoj manipulačních dovedností, seznámení se se základními principy šití, jako je spojování dvou látek, rozvoj kreativity, fantazie a myšlení dětí, osvojení bezpečnosti práce s jehlou a špendlíky.

2.4.1 Téma č. 1 – Jehelníček – 2 hodiny

1. a 2. hodina

Forma a bližší popis realizace

Děti se učí zacházet s jehlou a nití, na začátku jsou poučeny o bezpečnosti. Vyzkouší si princip propichování látky. Práce vždy probíhá s respektem k věkovým a individuálním zvláštnostem. Je možné zvolit jednodušší variantu výrobku a poskytnout dítěti pomoc a podporu v jednotlivých fázích činnosti.

Metody

Demonstrace práce, instruktáž, manipulování a experimentování, produkční metody výkonu jemné motoriky, aktivizace, osobní prožitek

Pomůcky

Ponožky recyklované, např. od rodičů, 1 ks univerzálního lepidla, popř. tavná pistole, 6 ks náplně do tavné pistole, 12 ks nůžek, 12 ks černých kulatých magnetů, látkový kapesník.

Výtvarný materiál

5 m barevné stužky na zavázání ocasní ploutve, 12 párů nalepovacích plastových očí, plst' na dozdobení, popř. látka, špendlíky větší velikosti (5 ks na dítě), 12 ks houbiček na nádoby – 1 kus na dítě.

Podrobně rozpracovaný obsah

1. Pozdrav, úvodní motivace, hry a experimenty s materiálem – 10 minut

Děti, zkuste uhádnout, co držím v ruce za zády? Jste zvědavé? Hádejte. Máme tady jehlu a špendlík. Víte, jak se tyto věci jmenují? Už jste je někdy drželi v ruce? Dokážete popsat, jak vypadají a jaký je mezi nimi rozdíl? Jak s nimi zacházíme a k čemu nám slouží? Musíme dát pozor na ostrost špiček a bezpečnost práce s těmito předměty.

Pracujeme ve skupinkách, usadíme se u stolečků, v krabičkách uprostřed každého stolu je krabička se špendlíky. Poučení o bezpečnosti práce.

Instruktáž: *Děti, až si vezmete špendlík do ruky, chytte ho na straně, kde má barevnou hlavičku a pracujte opatrně. Druhá strana má velice ostrou špičku, a ta by vám mohla ublížit. Držte špendlík dále od těla, obzvláště od očí. Také se neotáčejte na kamaráda vedle vás, kterému by mohl špendlík ublížit také. Teď si špendlíky rozdáme, prohlédneme a vyzkoušíme si je, co umíš.*

Říkáme si jaké jsou: ostré, pichlavé, malé, velké, mají barevné hlavičky, jmenujeme jejich barvy.

Hra: Píchá – nepíchá

Jsme na koberci, v kruhu, uprostřed před námi leží přibližně 10 předmětů. Některé jsou hodně ostré (špendlík, jehla, spínací špendlík), méně ostré (vidlička, špejle, párátka, nůžky, ostrouhaná tužka) a pár na doplnění (vařečka, lžička). Rozdělujeme je nyní na tři hromádky.



Ilustrační obrazový materiál v Příloze č. 1.

Pokládáme je na 3 barevně oddělené plochy, barevné papíry jako na semaforu (červená, hodně ostré – může téct i krev, oranžová – trochu ostré, budme opatrní, zelená – ostatní), řekneme si, k čemu jednotlivé předměty slouží a zda jste se s nimi již setkali.

Víte, jaký je rozdíl mezi jehlou a špendlíkem. Pracujeme se špendlíkem a následně zapícháme cca 5 kusů do připraveného improvizovaného jehelníčku z houbičky na nádobí. POZOR na bezpečnost při manipulaci se špendlíky. Nyní pracujeme s jehlou, všichni zkoušíme, jak projede látkou.

Následuje druhá hra: Sbírání špendlíků magnetem. Jsme rozděleni do 3 skupin, usadíme se do tvaru kruhu na koberec, ve středu kruhu je výkres a 3 kusy barevných houbiček na nádobí, miska se špendlíky s barevnými hlavičkami. Každý si vezme a zapíchne jeden vybraný špendlík podle barev hlaviček do stejné barevných houbiček. Pracujeme postupně, jeden po druhém, abychom si neublížili.

Ilustrační obrazový materiál v Příloze č. 1.

2. Samotná tvůrčí aktivita – 30 minut

Tvorba jehelníčku, 2 varianty, dle věku

Pro mladší děti

Děti dostanou vystřižený tvar ryby z houbičky. Materiál připraví pedagog.

Šablona ryby – Příloha č. 1

Sedíme u stolečku, každý pracuje samostatně. Dostanete připravenou vystřiženou rybičku, samolepící oko přilepíme na střed hlavičky. Rybu dozdobíme kousky plsti, kterou přilepíme lepidlem, připraveným v misce uprostřed stolu a dozdobíme černou fixou, která je připravena vedle misky s lepidlem. Na závěr zapícháme do rybky – jehelníčku – špendlíky.

Pro starší děti

Každý dostane jednu ponožku. Tu si převrátíme rubem ven a zkusíme ji zarolovat, jako když se párují ponožky. Tím vytvoříme základní tvar těla ryby, vyplníme vatou nebo výplní do polštářů. Přibližně tři centimetry od lemu ponožky tělíčko převážeme stužkou a vytvoříme tak ocasní ploutev. Rybu dozdobíme zbytky barevné plsti, látek, okem z magnetu a zapícháme do ní špendlíky.

Postup práce ukazuje ilustrační obrazový materiál v Příloze č. 1.

Hra Píchá – nepíchá a hotový jehelníček

Ilustrační foto Radka Rubešová

3. Závěrečná reflexe – 5 minut

Výtvary pozorujeme a klademe dětem tyto návodné otázky pro formativní hodnocení:

Je ryba velká nebo malá? Kde jsme již rybičky viděli? Kde žijí?

Jaký materiál jsme na jejich výrobu použili? Pracovalo se vám s látkou dobře? Byla pro vás práce složitá? Jak se vám výrobek povedl? Ukážeme je mámě a tátovi, až přijdou do mateřské školy?

Připravíme pro ně výstavu



2.4.2 Téma č. 2 Textilní hračka (myš) – 2 hodiny

3. a 4. hodina

Forma a bližší popis realizace

Tento výrobek je věnován nácviku šití. Děti si vyzkouší, jak se spojují dvě látky k sobě a jaký je princip



šití. Vyzkouší si pohyb „jehlou a nití“, který bude simulován kovovou sponkou a textilní tkanicí. Pro nácvik můžeme zvolit také jednodušší aktivitu, a to „šití“ na papíru.

Práce probíhá s respektem k věkovým a individuálním zvláštnostem. Je možné zvolit jednodušší variantu výrobku a poskytnout dítěti pomoc a podporu v jednotlivých fázích činnosti, obzvláště u dětí se SVP. Jako jednodušší variantu pro mladší věk můžeme zvolit stejný výrobek, jen místo plsti použijeme tvrdý barevný papír.

Metody

Předvádění, práce s obrazem, instruktáž, manipulování a experimentování, produkční metody, osobní prožitek, didaktické hry

Pomůcky

12 ks nůžek, 1 tavná pistole, kolíčky na prádlo, děrovačka, talíř jako šablona

Výtvarný materiál

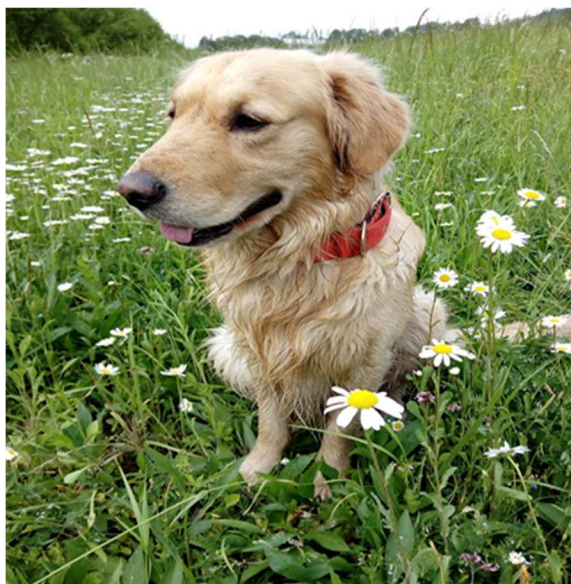
Plst (formát A4 na dítě), jako levnější a dostupnější variantu můžeme použít úklidové hadry, 12 ks lepidel v tyčince, 6 ks nábojů do tavné pistole, provázky z recyklovaných triček nebo 10 m stužky, 12 ks sponek do vlasů (pinetky) délky 8–10 cm (jako náhrada jehly), 1 balení vaty nebo výplň z polštáře, 1 balení fixů nebo pastelky

Podrobně rozpracovaný obsah

1. Pozdrav, představení aktivity, úvodní motivace a motivační hra – 10 minut

Otázky: Máte rádi zvířata? Kdo má doma nějaké zvířátko, domácího mazlíčka? Jak se o zvířátko staráme? Proč máme pejsky? Proč máme kočičky? K čemu jsou nám užiteční? Co lidem dávají a jak nám pomáhají?

Prohlédneme si fotku našich domácích mazlíčků (ilustrační foto Radka Rubešová).



Motivační hra:

Úvodní motivační hra na myšky. Každý má svůj ocásek (z textilní tkanice) a hrajeme na honěnou. Kočka chytá a bere myškám ocásky. Hrajeme na schovávanou a ukrýváme se jako myšky do dírek a zákoutí třídy. Škrábeme jako myšky, popř. zpíváme písničku o myšce.

*Táto, mámo, v komoře je myš.
Pustíme tam kocoura,
on tu myšku vyšťourá.
Táto, mámo, už tam není nic.*

Zdroj písničky:

Werner Dweight Solutions, 2013, Pro maminky [online]. Písničky o zvířátkách [Cit. 27. 2. 2020].
Dostupné z <https://www.promaminky.cz/pisnicky/o-zviratkach-37/v-komore-je-mys-136>

2. Samotná tvůrčí aktivita – 30 minut



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



Každý má před sebou na stole kolečko z plsti, které tvoří základ myši. Předškoláci si mohou šablonu vytvořit sami. Na plst' položíme talířek nebo misku, fixou obkreslíme a kolečko vystříhneme. Pracujeme s rozměrem minimálně A4. Přehnutím kolečka na polovinu získáme základní tvar myši. Potřebujeme šest dírek jdoucích skrz po obvodu cca 1 cm od okraje. Dírky vytvoříme děrovačkou nebo nůžkami. V první dírce začíná čumáček a v poslední končí ocásek. Proplétáme vždy dvě tkanice proti sobě, aby šití bylo pevnější. Každá tkanice má cca 40 cm. Před zavázáním tělo myšky rozevřeme a naplníme vatou nebo výplní do polštáře. Na obou koncích necháme zhruba 10 cm tkanice na ocásek a na čumáček. Čumáček zavážeme na mašličku a ocásek zauzlujeme na konci tělíčka a na konci tkanic.



Tavnou pistolí (s pomocí pedagoga) nebo lepidlem dolepíme z obou stran plastové oči nebo můžeme vytvořit větší kolečko z plsti, stejně tak uši, případně nohy. Jednodušší variantou je místo látky použít papír, snadno se stříhá i děruje. **Ilustrační obrazový materiál v Příloze č. 1.**

3. Závěrečná reflexe – 5 minut

Dáváme návodné otázky typu:

Vyjmenujte zvířátka, o kterých jsme si dnes povídali? Řekněte, co jsme dnes vyráběli? Jaký materiál jsme použili? Víte, jaký je rozdíl mezi jehlou a špendlíkem? Popište, jak správně zacházíme s těmito nástroji? Co vás dnes zaujalo na práci nejvíce? Pomáhal vám někdo s vaším výrobkem? Dáme si výrobky na výstavu a porovnáme, jak a čím se od sebe liší.

Vzor dokončeného výrobku, ilustrační foto Radka Rubešová:



3 Metodická část

3.1 Metodický blok č. 1 Hlína

Rozvíjené klíčové kompetence:

Pracovní aktivity podpoří dětské pracovní kompetence, dovednost používat bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, podpoří učení dodržovat vymezená pravidla, podpoří pracovní kompetence k řešení problémů, kdy dítě řeší dílčí úkony s podporou pedagoga, podpoří kompetence k učení, kdy dítě pozoruje, experimentuje a získané výsledky uchová pro případné využití v budoucnosti. Kompetence personální jsou rozvíjeny při spolupráci ve skupině či dvojici. Dětem jsou představeny způsoby práce s hlínou jako živým materiálem. Pro práci s hlínou potřebujeme běžné vybavení, nikoliv keramickou pec.

Cíl:

Seznámení s hlínou jako výtvarným materiálem, s jejími vlastnostmi, podpora rozvoje manipulačních dovedností, rozvoj intelektu, řeči, jazyka, poznávacích procesů, kreativity a sebevyjádření. Podpora utváření vztahů mezi dětmi, obohacování vzájemné komunikace.

Dílčím cílem je využití keramické hlíny jako prostředku k rozvoji jemné motoriky, zručnosti a manuální dovednosti, příprava na vykonávání jednoduchých pracovních činností, rozvoj znalostí, smyslového vnímání, tvořivých schopností, podpora sebepojetí, vnímání svého okolí a úcta k práci druhých. Rozvoj dovednosti pracovat soustředěně, samostatně, vnímat zadávané informace a používat je v praxi. Rozvíjet všechny výše uvedené klíčové kompetence.

V případě účasti dětí se SVP se jednotlivé techniky přizpůsobí individuálním potřebám s ohledem na předepsaná podpůrná opatření. Např. delší časová dotace, individuální dopomoc vyučujícího, u dětí s PAS bude zajištěn strukturovaný pracovní prostor, u sluchově/zrakově postižených dětí budou využity osobní kompenzační pomůcky, u dětí s LMP dopomoc asistenta pedagoga. Rukodělné aktivity budou doplněny o motivační a pohybové hry. Vycházíme z předpokladu, že se dítě nejprve důkladně seznámí s materiálem, prozkoumá ho všemi smysly, zmapuje experimentem vlastnosti materiálu. Činnosti jsou navrhovány s ohledem na jejich využití, pro větší skupiny dětí, včetně menších skupin dětí se SVP. Po celou dobu realizace programu je brán ohled na individualitu každého dítěte. Je vždy nastaveno bezpečné prostředí, podporující jistotu a pozitivní atmosféru. V programu jsou zahrnuty tipy na reflexi, které odpovídají věku dětí. Minimální kompetence pedagoga jako nutná podmínka k realizaci jsou základní dovednosti práce s hlínou, plstí a textilem, včetně proškolení v BOZP. Program podpoří dětské pracovní kompetence, dovednost používat bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržovat vymezená pravidla, kompetence k řešení problémů, kdy dítě řeší dílčí úkony s podporou pedagoga nebo asistenta pedagoga.

3.1.1 Téma č. 1 Hliněné hry

1. hodina

Pomůcky a materiál

1 kus velkého balicího papíru nebo výkres A1, balík hlíny (10 kg), 12 ks výkresu A3, 12 ks černých fixů, 2 balení suchých pastelů, 4 ks papírových kapesníků, 1 lak na vlasy ve spreji, 12 ks podložek na modelování, 12 ks nožů na krájení (plastové nebo příborové), 1 kartonová krabice s nižším okrajem na barvení kuliček, 12 ks černých fixů, 12 ks papírových tácků nebo talířků, 1 akrylové nebo temperové barvy, 12 ks plátěných nebo organzových pytlíčků na kuličky, 12 ks plochých štětců, 6 kelímků na barvu, kbelík na vodu



12 ks plátěných bílých tašek, 2 ks modré barvy na textil, tónovací pasta (drogerie), keramická hlína nebo jílové bláto, noviny do každé tašky proti prosáknutí barvy

Prostorové uspořádání

Práce ve třídě, která je vybavena pracovními stoly, kobercem. Pro úvodní motivační část hodiny je připraveno místo na koberci pokryté ochrannou vrstvou (igelit, balící papír) proti ušpinění, zde děti pracují v komunitním kruhu. Následuje praktická činnost u pracovních stolů pokrytých igelitem proti znečištění.

1. Představení aktivity, motivace, hry a experimenty s materiálem

Pedagog představí každou aktivitu na začátku tematického bloku a motivuje děti k další činnosti návodnými otázkami a aktivizujícími činnostmi. Pokládá návodné otázky typu, co je hlína, kde ji najdeme a zda je ve třídě. Pedagog má k dispozici pokojovou rostlinu zasazenou v květináči. Vybízí děti k prohlížení květiny, pozorování hlíny uvnitř. Kromě toho, že máme hlínu v květináčích pokojových květin, můžeme ji vidět každý den venku, kolem nás. Doma máme hrnky, misky nebo konvice, které jsou vyrobené z pálené hlíny. Pedagog připraví hliněné keramické nádoby na ukázkou před začátkem hodiny. Děti si nádoby prohlídí, popřípadě sledují obrazový materiál. Nádoby dáme mezi děti, aby ho pozorovaly a vše vnímaly co nejvíce smysly. Zkouší úchop, naklánění, manipulaci s předměty.

Využijeme hlínu jako materiál, který má velký potenciál vtáhnout do tvůrčího procesu i děti, které obvykle nemají o tvoření zájem.

Vytvoříme prostor pro práci na koberci, v komunitním kruhu. Doprostřed na zem položíme igelit nebo balící papír proti znečištění.

Doprostřed kruhu umístíme větší množství hlíny (cca 5 kg). Společně s dětmi hlínu z dálky pozorujeme a vybízíme je ke sdělení, jaké má vlastnosti (studená, teplá, slizká nebo hebká, měkká atd.). Podporujeme je k vyjádření vlastních myšlenek, zbavujeme je ostychu, vybízíme ke komunikaci. Přecházíme k praktickému cvičení. Pedagog rukou uždibuje kousky hlíny a posílá je po kruhu. Cílem je, aby každé dítě mělo svůj kousek hlíny, rozvíjíme vzájemnou komunikaci.

Pozn. Pokud potřebujeme celý proces urychlit, můžeme si kousky hlíny předpřipravit, abychom se nezdržovali. Mohou být takto předpřipraveny pro děti se SVP.

Nenápadně také dochází k posilování skupinové dynamiky a navazování vztahu mezi dětmi vzájemně, mezi dítětem a pedagogem. Tím, že si hlínu vzájemně podáváme, si děti vytváří přehled o skupině, orientují se, vzájemně spolupracují a učí se trpělivosti. Rozvíjí se jemná motorika, komunikace, sociální vazby.

Děti mají čas a prostor hlínu zkoumat všemi smysly. Možná některé z nich už hlínu znají z keramických kroužků. Nyní ale v jiném prostředí, v jiném kontextu je můžeme vést k tomu, aby hlínu probádaly, jako by ji viděly poprvé. Mohou ji mačkat, trhat, propichovat. Přikládají si ji na různé části těla a zakouší, jaké to je pro ně hlínu cítit. Například na čelo, na tvář, za krk, na hřbet ruky. Zjišťujeme pocity dětí a výsledky jejich objevování pomocí návodných otázek typu: *Jaká je hlína, co s ní můžeš dělat?* Můžeme děti nechat experimentovat samostatně nebo dáváme instrukce, a tím je navádíme k práci a objevům. Při této činnosti procvičujeme prostorovou orientaci.

Postupně vedeme k uvědomění, abychom hlině mohli dát nějaký tvar, potřebujeme sílu. Vyzkoušíme si, jaké je to házet hlínou o zem a zároveň do toho dáme co největší sílu.

Házíme postupně po jednom v kruhu na určené místo do velkého kruhu nakresleného na papíře. Vedeme děti k tomu, aby při hodu byly pořádně ukotvené, pevně stojí na zemi, mohou mít lehce pokrčená kolena, uvědomují si svůj dech. Soustředí se, a pak hodí hroudu nebo kuličku hlíny, co největší silou. Mohou u toho použít i zvuk. Pedagog děti podporuje, oceňuje, povzbuzuje. Je dobré opakovat to dvakrát za sebou, pro vnímání pocitů.



2. Samotná tvůrčí aktivita

Na bílé výkresy připravíme dětem předlohu – velké počáteční písmeno jejich jména. Černou fixou nakreslíme požadovaný tvar (varianta pro předškoláky), šikovní děti píší samy, varianta pro mladší děti je jednodušší tvar, např. kolečko.

Děti mají za úkol tvar „obtáhnout“ hlínou. Mohou uštipovat kousky nebo válet hady, dáme dětem možnost samostatné volby. Podporujeme rozvoj myšlení, kreativity a samostatnosti. Cílem práce je tvar „schovat“ pod hlínu.

Tímto způsobem jsme si vytvořili jakousi 3 D omalovánku. Prostor kolem písmene či jiného tvaru vymalujeme suchým pastelem. Malujeme v ploše a pastel rozmazáváme houbičkou nebo ubrouskem až k hranici hlíny.

Pozn. V některých místech se papír pod hlínou lehce promastí, ale to patří k procesu a nedá se tomu nijak předejít.

U dětí se SVP nabídneme tvar, který budou schopny zpracovat, opět je vhodné ponechat možnost volby. Aktivita může mít i silný edukační potenciál, kdy se nejen seznamují s hlínou, ale také s písmenky, jichž se „zmocňují“ hmatem.

Podrobně návod práce s dětmi se SVP a jejich speciální potřeby jsou rozepsány v závěru metodické části v **kapitole Práce s dětmi se SVP**.

3. Závěrečná reflexe

Hodnotíme zvládnutí práce s hlínou, její tvarování, vlastnosti. Vedeme společnou diskuzi o práci a postupech, vedeme k uvědomění, co jsme se o tomto materiálu naučili, o pocitech dětí, o spokojenosti, o vzájemné komunikaci a spolupráci. Dáváme dětem zpětnou vazbu, mohou si ji dávat i vzájemně.



2. hodina

Pomůcky a materiál:

12 ks podložek na modelování (plastová prostírka nebo tvrdý papír formátu A3), 12 ks nožů na krájení (plastové nebo příborové), 1 kartonová krabice s nižším okrajem na barvení kuliček, 1 balení hlíny, 12 ks černých fixů, velký balící papír, 12 ks papírových táček nebo talířků, 1 akrylové nebo temperové barvy, 1 lak ve spreji na zafixování, 12 ks plátěných nebo organzových pytlíčků

Prostorové uspořádání:

Aktivita probíhá u stolků chráněných igelitem, pedagog stojí při demonstraci tak, aby na něho všechny děti viděly.

1. Představení aktivity, motivace, hry a experimenty s materiálem

Děti inspirujeme ukázkou hliněného nádobí a hracích kuliček. Vybídeme je k zamyšlení, co bychom ještě mohli vyrobit z hlíny, jak bychom mohli tento materiál využít, např. ke hře.

Každé dítě dostane hroudu hlíny o velikosti pomeranče a položí ji na pracovní plochu. Zároveň dostane papírový talířek nebo misku. U této činnosti trénujeme prostorovou orientaci a děti zkouší hroudu umístit do talířku a zase vyndat, pokládat vpravo, vlevo, před a za.

Pokračujeme v další činnosti. Děti hlínu rozpůlí na dvě přibližně stejné části. Opět opakujeme aktivitu s umísťováním hlíny do talíře (např. jeden kus hlíny v talíři, druhý vedle talíře atd.). Aktivitu přizpůsobíme dětem. Hlínu rozdělíme celkem na čtyři díly a trénujeme matematické představy (počítáme, porovnáváme velikost, řadíme).

2. Samotná tvůrčí aktivita

Vlastní kus hlíny je nyní rozdělený na 4 díly, tvoříme „housenky“ následujícím způsobem: jeden díl dítě zmáčkne, sevře v pěsti a vznikne housenka, která je přibližně velká jako šířka pěsti. Tento tvar válečku je snadnější tvarovat do hada. Děti rozporcované kousky pokládají do talířku. Opět trénujeme matematické představy (fixou rozdělíme talíř na výseče a do každé přijde jeden kousek hlíny). Aktivitu přizpůsobujeme věku dětí, jejich obtížnost můžeme snadno navyšovat či je naopak zjednodušovat.

U **dětí se SVP** nabízíme možnosti dopomoci pedagoga nebo pomoc asistenta pedagoga.

Kousky hlíny děti vysypou z talíře a válí kuličky mezi dlaněmi. Každý si vytvoří 10 kuliček.

Kuličky umísťují na papírový talíř. Pro přehlednost a orientaci. Děti je mohou počítat, ověřovat si, kolik jich už mají (někteří už zvládají i dopočítávat, kolik jich ještě chybí). Zde se nabízí velký prostor pro individuální práci s dětmi s diagnostikovanými SVP.

Kuličky necháme vyschnout, případně schnutí urychlíme vysoušečem na vlasy, který obsluhuje pedagog. Pro barvení není nutné, aby vyschnuly dokonale, stačí povrchově. Důležité je, aby se při malování štětcem barva nemísila s vlhkou hlínou. Kuličky můžeme udělat různobarevné, 3 až 4 barvy.

Tip:

Vyzkoušejte barvení v krabici. Na dno dejte 3 odstíny akrylových nebo temperových barev (růžovou, žlutou a modrou). Každé dítě vloží do krabice všechny svoje kuličky a kutálí jimi tak, aby se obarvily.

Schnutí opět může pedagog urychlit fénem nebo počkáme do dalšího dne. Nabarvené kuličky přestříkáme lakem ve spreji, aby byly odolnější ve vlhkém prostředí. Vložíme do pytlíku, který můžeme zdobit akrylovými barvami a podepsat černou fixou na textil.

Náměty na hry s kuličkami:

1. Na papíry nakreslíme kruhy (dolíky) a vkládáme do nich kuličky podle barev.
2. Kutálíme kuličky po vyznačené dráze předkreslené fixou, například spirálou.
3. Kutálíme si je ve dvojicích.
4. Cvrnkáme kuličky venku do dolíku. Dolík můžeme nahradit kruhem nakresleným na papíře.
5. Hra pro 2 hráče: rozdělíme kuličky podle barev a rozhodíme je kolem dolíku. Vyhrává ten hráč, který je cvrnkne všechny co nejdříve do důlku.
6. Kuličky můžeme použít také k závěrečné reflexi, podle toho, jak se dětem aktivita líbila, mohou do společného talíře vložit 1–3 kuličky.



3. Závěrečná reflexe

Děti sedí v komunitním kruhu na koberci. Diskutují o práci s hlínou, zvolených postupech, o vlastních pocitech, o vzájemné spolupráci a spokojenosti, vyjadřují svůj názor. Výrobky si prohlíží, oceňují svoji práci i práci ostatních.

3.1.2 Téma č. 2 Zimní taška aneb malujeme hlínou na textil

1. hodina + 2. hodina

Pomůcky a materiál:

12 ks plochých štětců, 6 ks kelímků na barvu, kbelík na vodu, 12 ks plátěných bílých tašek, modrá barva na textil, barva tónová (drogerie), keramická hlína nebo jílové bláto, noviny do tašky proti prosáknutí barvy, vysoušeč vlasů, tašky jako názorné pomůcky

Prostorové uspořádání:

Práce probíhá ve třídě, nejprve na koberci v komunitním kruhu, po úvodní motivaci u pracovních stolů, které jsou pokryty igelitem proti ušpinění.

1. Představení aktivity, motivace, hry a experimenty s materiálem

Děti mají k dispozici různé druhy tašek – textilní, kožená, igelitová, které si pedagog před hodinou připraví. Vysvětlíme rozdíly. Každé dítě (vždy 1 kus pro dítě) si vezme tašku, chodí s ní po třídě. Vybere si jednu věc (hračku) ze třídy a vloží ji do tašky. V komunitním kruhu na koberci zvolené předměty popíše a vypráví o své volbě. Předměty z tašky vytáhne, seznámí se s pojmy rub a líc, zkusí tašku převrátit.

Na závěr této činnosti děti vloží do tašky novinový papír, tašku připravují pro další práci. Rozvíjíme u dětí jemnou i hrubou motoriku, orientaci v prostoru.

Takto připravenou tašku si dítě položí na pracovní místo. Pracovní místa máme ošetřena igelitovým ubrusem proti zašpinění.

Pedagog připraví:

Modrou textilní barvu smícháme s tónovou barvou v poměru cca 1:1 a vzniklou směs promícháme s hlínou v poměru 1:1 do hladké kaše bez hrudek s hustotou pasty. Hliněná barva je připravená k práci, nadávkuje ji do misek a umístíme vždy uprostřed pracovního stolu.

2. Samotná tvůrčí aktivita

Děti barevnou směs nanášejí na připravené tašky, zatírají ji do tašky plochým štětcem. Při motivu vločky, který jsme si zvolili, můžeme použít jako šablonu pro základní kruh talířek nebo misku, díky které si děti tento tvar pěkně obkreslí.

Výhodou zimního tématu a modré barevnosti je, že nemusíme úplně dbát na objektivitu znázorňovaného tématu. I menší děti tak mohou dosáhnout dobrého výsledku. Krom vložek můžeme kreslit sněhuláky, padající sníh či chumelenice. Pokud téma obrázku přizpůsobíme ročnímu období, můžeme tvořit např. slunce, květiny, ovoce atd. Hotovou kresbu necháme důkladně zaschnout. Schnutí můžeme urychlit vysoušečem.

Vypírání, batikování provádíme pomocí studené vody. Postupujeme takto: zcela suchou kresbu lehce pokropíme studenou vodou, aby se barva lehce vodou nasákla. Látku zmačkáme a obarvené části zatíráme do volných neobarvených ploch.

Tento zvolený postup zajistí, aby se modrá barva vpila pomocí studené vody do celé tašky a následně získala modrý nádech. Poté zbylou (nežádoucí) barvu z kresby opatrně vypláchneme pod tekoucí vodou. Tašku už nemačkáme a nedrháme. Po uschnutí zažehlíme a pereme běžně v pračce do 40°C. Modrou barvu používáme, protože obsahuje velké množství pigmentu a dobře drží.



Varianty:

Tento způsob barvení textilu je vhodný díky své barevnosti pro další témata, jako je např. moře, voda, ryby.

Z tašky můžeme jednoduchým způsobem vytvořit **polštář**. Rozstříhneme ucha tašky napůl, dovnitř do tašky vložíme náplň polštáře a zavážeme.

Aktivita se osvědčila jako vhodná u **dětí s diagnostikovanou SVP**, je třeba dát pozor jen na zájem dítěte o práci s barvami a ochotou pracovat s pomůckami. Některé děti raději pracují přímo rukama, zde je vhodné reagovat na jejich potřebu a dát jim např. do ruky papírový kapesník (který ponoří do barvy), díky němuž mají bližší styk s materiálem. Jiné potřebují podporu při vkládání kartonu do tašky, takže úkolem pedagogů je soustavně sledovat, co se ve třídě děje a kde, při které činnosti, je třeba děti podpořit, a naopak, kde jim poskytnout možnost volby a vlastního vyjádření, bez těsně stanoveného vymezení.

Další rozvinutí aktivity:

Zbytky barvy s hlinou můžeme použít na malování na papír. Pro případ, že by se barva neodlupovala, naředíme ji lepidlem Herkules. Hustota barvy může být různá, modré průhledné lazury až po hustou kaši podobnou té, kterou jsme malovali na textil.

Malujeme plochými štětci různé tloušťky v závislosti na velikosti formátu. Můžeme malovat společně ve skupinkách na velké výkresy A1 nebo samostatně na formát A3–A2, popř. na balicí papír vyšší gramáže.

Obrazy necháme zaschnout. Poté je kolorujeme suchým pastelem. Pastel roztíráme houbičkou nebo papírovým kapesníkem. Zafixujeme lakem na vlasy.

Obrazový materiál v Příloze č. 1.

3. Závěrečná reflexe

Po zaschnutí barvy si děti hotový výrobek prohlédnou, vyzkouší si dát tašku na rameno, procházet se. Oceňují svou vlastní práci i práci ostatních. Popisují své pocity při práci, její náročnost. Vedeme je k uvědomění, jaké možnosti nabízí práce s tímto materiálem, co se z ní dá vytvořit, co děti zvládly a co nového umí.



3.2 Metodický blok č. 2 Dráty a plechy

Rozvíjené klíčové kompetence: Pracovní aktivita podpoří dětské pracovní kompetence, dovednost používat bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, podpoří učení dodržovat vymezená pravidla, podpoří pracovní kompetence k řešení problémů, kdy dítě řeší dílčí úkony s podporou pedagoga, kompetence k učení, kdy dítě pozoruje, experimentuje a získané výsledky uchová pro případné využití v budoucnosti. Kompetence personální jsou podpořeny při spolupráci ve skupině či dvojici.

Cíl: Seznámení s dráty a plechy jako výtvarným materiálem, s jejich vlastnostmi, rozvoj manipulační činnosti, zdokonalení dovedností v oblasti hrubé a jemné motoriky, osvojení si věku přiměřených praktických dovedností, rozvoj poznávacích procesů a intelektu

V případě účasti dětí se SVP nabízíme podrobný návod práce s ohledem na jejich speciální potřeby, které jsou rozepsány v závěru této metodické části v **kapitole s názvem Práce s dětmi se SVP**.

3.2.1 Téma č. 1 Vložka z alobalu

Pomůcky a materiál

12 ks nůžek, 2 balení alobalu, silnější karton, 1 ks silnějšího provázku či šňůry, 6 ks lepidla v tyčince, 1 ks izolepy, 1 ks černého krému na boty, nářadí na ukázkou i na práci (šroubováky, kleště, kladívka)

Prostorové uspořádání

Výuka probíhá ve třídě u stolečků, můžeme sedět v kruhu na koberci, hrát motivační hry atd. Forma práce je hromadná.

Pedagog si připraví roli alobalu, kuličky z alobalu, případně plechovku vyrobenou z hliníku, nastříhá pro děti pláty z role alobalu. *Co držím v ruce? Kde jste již tuto věc viděli? Kdy jste s alobalem už pracovali? Řekněte mi, na co se používá? Vezměte si každý jeden kus.* Poukážeme na fakt, že je alobal vyroben z hliníku, z recyklovatelného materiálu. Upozorníme na školní ekologii.

1. hodina + 2. hodina

1. Představení aktivity, motivace, hry a experimenty s materiálem

Zkoumáme alobal prostřednictvím hry a experimentu. Využijeme jeho třpytu a lesku k vtažení do aktivity. Každé dítě má svůj plát a experimentuje. Zkoumá zvuk, tvárnost, ohebnost, průhlednost, jeho váhu a v závěru materiál mačká do kuličky. Děti kuličky podle velikosti mezi sebou porovnávají, použijí je ke kutálení nebo k hodu na cíl.



2. Samotná tvůrčí aktivita

Každé dítě dostane jedno kolečko z pevného kartonu o průměru 10–20 cm, jehož obvod nastříhne nůžkami zhruba do hloubky 3 cm. Vznikne cca 6 zářezů, za první z nich se zachytí provázek a postupně se omotává kolečko. Vzniká hvězda. Provázek je nutno utáhnout, jeho druhý konec děti lepí na zadní stranu izolepou.

Celé kolečko děti potírají lepidlem v tyčince v místech, kde je provázek, ale i v meziprostorech. Kus pevnějšího alobalu, který je alespoň o 5 cm větší než průměr kolečka, přiloží od středu na hvězdu z provázků. Pomalu a opatrně prsty vymačkávají tvar provázku, který je hmatatelný pod obalem. Postup je od středu směrem ke kraji. Okraje kartonu z druhé strany se potírají lepidlem a alobal se zahne. Pro výraznější plasticitu může být alobalový obrázek zatřen krémem na boty nebo tiskařskou barvou, jejichž nadbytek se setře papírovým kapesníkem.

Varianta 2:

Můžeme zvolit větší formát a alobalovou vložku použít jako ozdobu na venkovní vánoční stromeček. Stejným způsobem můžeme pracovat i na čtvercových či obdélníkových formátech. Inspirací pro obraz nám může být jakákoliv dětská kresba (např. sluníčko, postava). Při složitějších tvarech je možné pedagogem obtáhnout obrázek silikonem z tavné pistole, který nám vytvoří vysoký reliéf.

U dětí se SVP je možné v souladu s potřebou podpůrných opatření nabídnout např. větší formát, na kterém se jim bude lépe pracovat, nabídnout pomoc s přidržením provázku, pomoc při lepení. Pomoc nabídnout, ale nevnucovat, nevnucovat ani vlastní řešení, nechat invenci na dítěti.

3. Závěrečná reflexe

Zkoumáme výrobky. Děti si utřídí pojmy, spojí si vizuální stránku práce a používaných předmětů, zapamatují si pracovní postupy. Rozvíjí komunikaci, vzájemné vztahy, umění sdělovat svůj názor, respektovat názory ostatních. Učíme se zde vážit si práce druhých.

3.2.2 Téma č. 2 Slunce – závěsná dekorace

Pomůcky a materiál

Nářadí na ukázkou i na práci (šroubováky, kleště, kladívka). Můžeme požádat rodiče o zapůjčení nářadí do školky, s dětmi připravíme společnou výstavu těchto předmětů.

6 ks válečků na těsto (do dvojice 1), 12 ks nůžek, textilní vrstva na pokrytí 2 stolů (stará deka nebo osuška) nebo silnější karton, abychom zabránili poškození stolu při perforaci, 12 ks hliníkových tácků, 6 ks šídel, 12 ks houbiček na nádobí, 12 ks kovových háčků na stromeček, popř. drát

Prostorové uspořádání

Ve třídě je připraveno místo na koberci pro úvodní motivaci. Práce pokračuje u pracovních stolů. Závěrečné hodnocení probíhá v komunitním kruhu na koberci.



1. hodina + 2. hodina

1. Představení aktivity, motivace, hry a experimenty s materiálem

Aktivitu uvedeme **motivační hrou „Jdeme na výstavu“**, při níž se děti seznamují s různými druhy nářadí.

Pedagog:

V rámci spolupráce s rodinou a vtahování rodičů do života školy, požádá o zapůjčení pracovních nástrojů (šroubováky, kladiva, kleště), ze kterých připraví výstavu. Děti si na výstavě předměty prohlížejí, zkusí si jejich hmotnost, správné pohyby při manipulaci, pojmenovávají je. Pedagog k jednotlivým druhům nářadí přidá tabulku s názvem daného předmětu. Děti si psané slovo spojují se vzhledem nářadí.

Následuje práce v kruhu, na koberci. Na velký balicí papír položíme různé druhy nářadí. Mohou se opakovat a lišit velikostí, tolik kusů, kolik dětí. Nástroje si dítě prohlédne a jeden si vybere, zkoumá ho. Doporučujeme, v rámci bezpečnosti dětí, při výběru nářadí jednotlivci zvolit následující systém: *nářadí si vyberou ti, kdo mají na sobě něco červeného, modrého* atp., až se postupně dostane na všechny.

Děti pojmenují nářadí, popíší materiál, ze kterého jsou vyrobeny, bezpečnost práce při jeho používání. Nářadí obkreslí na velký balicí papír černou fixou. Spojují souvislou čarou skutečný nástroj s nakresleným tvarem. Nakreslené nástroje můžeme vybarvit pastelkami.

2. Samotná tvůrčí aktivita

Každé dítě má jeden hliníkový tácek či talířek. Pomocí nůžek nastříhá jeho okraje až do místa ohybu na cca 3 cm proužky. Nastříhaný tácek pomocí válečku vyrovná do roviny. Starší děti zastříhnou špičky do tvaru paprsku.

Děti takto vyrovnané sluníčko dekorují různě velkými vpichy pomocí šroubováku, tužek, a ještě jednou vyválí plát válečkem a opatrně, pomocí houbičky, nanášejí černý krém na boty, aby získal patinu. Z háčků na stromček (popř. z drátku) vytvoříme očko na zavěšení a na tenké niti či silonu zavěsíme do prostoru. **Obrazový materiál v Příloze č. 1.**

Upozornění: Při této činnosti dbáme zvýšené opatrnosti. Okraje mohou být ostré a děti se mohou snadno říznout či škrábnout.

U této aktivity je zvlášť důležité, z hlediska bezpečnosti, mít přehled o používaných nástrojích, zejména u **děti se SVP**, které mohou mít v souhlasu s diagnostikovanou potřebou podpůrných opatření méně rozvinutou jemnou motoriku, mohou být méně obratné, jak v používání nůžek při stříhání plechu, tak při používání rozličných nástrojů pro zanechávání hmatatelných stop a vrypů. Dětem pomáhá dospělý, pedagog nebo asistent pedagoga.

3. Závěrečná reflexe

Hodnotíme vlastní práci s novým materiálem, diskutujeme o tvorbě výrobků, zacházení s nářadím, třídíme pojmy, názvy nářadí a materiálů, známe bezpečnost práce, oceňujeme vlastní práci a naše nově nabyté schopnosti.



3.3 Metodický blok č. 3 Ovčí rouno

Rozvíjené klíčové kompetence:

Pracovní aktivita podpoří dětské pracovní kompetence, dovednost používat bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, rozvíjí učení dodržovat vymezená pravidla. Podpoří pracovní kompetence k řešení problémů, kdy dítě řeší dílčí úkony s podporou pedagoga, kompetence k učení, kdy dítě pozoruje, experimentuje a získané výsledky uchová pro případné využití v budoucnosti. Kompetence personální jsou podpořeny při spolupráci ve skupině či dvojici.

Cíl: Seznámení s ovčím rounem jako výtvarným materiálem, s jeho vlastnostmi, rozvoj manipulačních dovedností, tvořivosti, kreativity, posilování poznávacích procesů, podpora vzájemné komunikace, kooperace

V případě účasti dětí se SVP nabízíme podrobný návod práce s ohledem na jejich speciální potřeby, které jsou rozepsány v závěru této metodické části v **kapitole s názvem Práce s dětmi se SVP**.

3.3.1 Téma č. 1 Plstěný motýlek – 2 hodiny

1. hodina + 2. hodina

Pomůcky a materiál

12 ks nůžek, 6 ks misek na vodu, 6 ks ručníků a utěrek, 12 ks nůžek, dekorativní větev nebo kruh spletený z pedigu na zavěšení motýlků, ovčí rouno barvené – 1 sada na plstění, 1 plát bublinkové fólie (formát A5 na dítě), 1 tekuté mýdlo, 1 sada chlupatých drátků pro hraní, 12 ks rámečků, zbytky plsti nebo látek, 12 ks magnetického zapínání

Podrobně rozpracovaný obsah

Prostorové uspořádání

Práce ve třídě. Pro úvodní motivační část hodiny si připravíme místo na koberci, který pokryjeme ochrannou vrstvou (igelit, balící papír) proti ušpinění. Připravíme stolečky, které také pokryjeme igelitem.

Aktivitu uvedeme **motivační hrou**, při níž se seznamujeme s novým materiálem, s jeho charakteristikami.

1. Představení aktivity, motivace, hry a experimenty s materiálem

Děti sedí v kruhu a postupně si každé utrhne kousek rouna takové barvy, která se mu líbí.

V kruhu řekne své jméno ve spojení s barvou rouna, např. růžová Tereška.

Děti se hladí kouskem rouna. Navádíme je k tomu, kterou část těla si mají pohladit (tváře, víčka, hřbet ruky, krk), sdělují nám své pocity. Pohladí kamaráda vedle sebe. Rozvíjí své sociální schopnosti. Navazují tak vztah s kamarády prostřednictvím komunikace, učí se trpělivosti, toleranci, respektu, ohleduplnosti.

2. Samotná tvůrčí aktivita

Děti prozkoumají černý chlupatý drát, ohnou ho na polovinu a přiloží k hlavě, jako by to byla naše tykadla. Potom stočí drát k sobě, aby vznikl základ těla a tykadla.

Takto připravené tělíčko položí na bublinkovou fólii. Do kříže přes tělíčko kladou tenké vrstvy ovčího rouna pro základ křídel. Mají vytvořenou nízkou vrstvu. Pedagog kontroluje, zda je dostačující. Dítě si namočí ruce do teplé vody a namydlí si je pořádně mýdlem. Pěnu, která se mu vytvoří na ruku, nanáší



na připravený základ z ovčího rouna a chlupatého drátu. Jemnými a lehkými pohyby namáčí a mydlí ovčí rouna na bublinkové fólii. Rouno se začne srážet, je pevnější a kompaktnější.

Aktivita plstění za mokra je velice atraktivní a příjemná. Navozuje relaxační prožitek a je uklidňující. Skrze teplou vodu, pěnu a dotek dokáže vtáhnout i děti, které běžně rády netvoří. Máme připraveny ručníky, hadry nebo papírové utěrky pro případ vylití vody.

Děti na závěr plstění vysají z motýlka, pomocí ručníku nebo utěrek, přebytečnou vodu a nechají uschnout. Schnutí může pedagog urychlit pomocí vysoušeče.

Varianty:

Pokud bychom chtěli motýla jako **obrázek do rámu**. V tomto případě nemusíme mít velké nároky na kvalitu plstění. Tvar nám bude držet sklo rámečku. Proto je tento způsob vhodnější pro mladší děti (3–4 roky). Samotné rámování může být součástí procesu tvorby. Nachystáme barevné čtvrtky velikosti rámečku a dítě si nakreslí pozadí („louku“), kterou by pro svého motýlka chtělo. Motýlka přilepí k pozadí. Pedagog pomůže hotový výrobek vložit do rámečku.

Motýl může být použitý jako **prostorový objekt**, pak bude zavěšen na niti a létat ve vzduchu. V tomto případě volíme jeho menší velikost, cca 5–10 cm. Vrstva rouna musí být vyšší a dobře plstěná k sobě. Motýlek musí být „kompaktní“ a při zavěšení mu musí držet křídla. Zavěsíme ho na větev nebo kroužek umotaný z pedigu. Tento postup volíme u starších dětí (5–6 let).

Díky relaxačnímu účinku je aktivita obzvláště vhodná pro **děti se SVP**, např. pro jejich zklidnění, uvolnění, naopak u některých diagnóz je třeba mít na paměti, že dětem může být nepříjemný dotyk (úvodní aktivita s dotýkáním v kruhu, s dotýkáním plstí, rounem).

3. Závěrečná reflexe

Děti jsou nadšené z práce s novým, dosud neznámým, výtvarným materiálem. Sdělují své pocity z plstění, projevují vlastní názor, hodnotí svůj výrobek i výrobek kamarádů. Uvědomují si hodnotu své práce i práce druhých, kterou oceňují.



3.3.2 Téma č. 2 Plstěná kapsička na magnet

1. hodina + 2. hodina

Pomůcky a materiál

Igelit, 1 plát bublinkové fólie, 12 ks misek na vodu, 12 ks nůžek, 1 entlovací nůžky, 1 ks tekutého mýdla, ručníky, papírové utěrky, 1 balení sady k plstění v pastelových barvách, 12 ks magnetického zapínání, zbytky plsti nebo látky

Prostorové uspořádání

Pracujeme ve třídě. Pro úvodní motivační část hodiny si připravíme místo na koberci, který nabízí možnosti prožitku pospolitosti, užšího kontaktu dětí, navazování blízkých vztahů. Připravíme si také stolečky, které pokryjeme igelitem pro hlavní část hodiny.

1. Představení aktivity, motivace, hry a experimenty s materiálem

Prohlédneme si vystavené výrobky plstěných motýlů z minulé hodiny. Připomeneme si vlastnosti ovčího rouna prostřednictvím hry. Děti sedí v kruhu, necháme ovčí rouno mezi nimi kolovat a sdělovat svoje pocity z dotyku rouna.

Pedagog:

Připraví na tvorbu plstěné kapsičky pro každé dítě šablonu z pevné plastové fólie – kolečko o průměru cca 10 cm. Důležité je, aby kolečko bylo ozubené. Toho docílíme právě entlovacími nebo ozdobnými nůžkami. „Zoubky“ nám pomohou udržet rouno pěkně na šabloně.

2. Samotná tvůrčí aktivita

Každé dítě má své ozubené kolečko, které omotává rounem v jemných vrstvách a materiál utahuje. Potřebuje získat co nejpevnější a nejkompaktnější tvar, ze kterého nic netrčí a nevyčuhuje a vytvořit vrstvu silnou 1–2 cm. Raději silnější, protože plstěním se vrstva ztenčí. Děti si namáčí ruce do teplé vody a mydlí kolečko mýdlem. Pracujeme jemně a lehce. Omotané kolečko můžeme hladit na podložce nebo plstít mezi dlaněmi. Proces plstění trvá přibližně 10 minut. Až nám rouno pořádně drží kolem šablony, vypláchneme z něho mýdlovou pěnu (u umývadla nebo v kbelíku s vodou podle možností ve třídě). Pomocí ručníku tlakem odstraníme přebytečnou vodu a necháme uschnout. V místě, kde se bude kapsička (peněženka) otvírat, nastříháme nůžkami otvor velký jako je třetina obvodu peněženky. Opatrně vyjmeme plastovou šablonu. Nastřižené okraje zahneme dovnitř.

Jednodušší varianta:

Ohnuté okraje kapsičky ohneme dovnitř a zalepíme lepidlem v tyčince. Na kapsičku připevníme ve dvou místech textilní nebo koženou šňůrku a zavěsíme na krk.

Obtížnější varianta (na realizaci pro pedagoga):

Peněženka s magnetickým zapínáním. Potřebujeme čtyřdílný magnet na kabelky, který vsadíme do klopky a ohneme dovnitř. **Obrazový materiál v Příloze č. 1.**

Díky téměř relaxačnímu účinku je opět aktivita vhodná pro **děti se SVP**, např. pro jejich zklidnění, uvolnění, naopak u některých diagnóz je třeba mít na paměti, že dětem může být nepříjemný dotyk. Současně může být obtížné u aktivity děti „udržet“, motivovat je pro setrvání při činnosti, u níž není rychle vidět výsledek a proces je dlouhodobější.



3. Závěrečná reflexe

Hodnotíme zvládnutí techniky plstění, práci s netradičním materiálem.

Vedeme děti k uvědomění si pracovního postupu, vlastností použitého materiálu a vyjádření pocitů při práci s tímto výtvarným materiálem, vedeme k porozumění smyslu naší práce, vážíme si práce druhých.

3.4 Metodický blok č. 4 Textilní tvorba

Rozvíjené klíčové kompetence:

Pracovní aktivita podpoří dětské pracovní kompetence, dovednost používat bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení a dodržovat vymezená pravidla, pracovní kompetence k řešení problémů, kdy dítě řeší dílčí úkony s podporou pedagoga, kompetence k učení, kdy dítě pozoruje, experimentuje a získané výsledky uchová pro případné využití v budoucnosti. Kompetence personální jsou podpořeny při spolupráci ve skupině či dvojici.

Cíl: Využití předmětů denní potřeby jako výtvarného materiálu, rozvoj manipulačních dovedností, seznámení se se základními principy šití, jako je spojování dvou látek, rozvoj kreativity, fantazie a myšlení dětí, osvojení bezpečnosti práce s jehlou a špendlíky.

V případě účasti dětí se SVP nabízíme podrobný návod práce s ohledem na jejich speciální potřeby, které jsou rozepsány v závěru této metodické části v **kapitole s názvem Práce s dětmi se SVP**.

3.4.1 Téma č. 1 Jehelníček

1. hodina + 2. hodina

Pomůcky a výtvarný materiál:

Ponožky recyklované (1 kus na dítě), 1 ks univerzálního lepidla, popř. tavná pistole, 6 ks náplně do tavné pistole, 12 ks nůžek, 12 ks černých kulatých magnetů, látkový kapesník, 5 m barevné stužky na zavázání ocasní ploutve, 12 párů nalepovacích plastových očí, plst' na dozdobení, popř. látka, špendlíky větší velikosti (5 ks na dítě), 12 ks houbiček na nádobí – 1 kus na dítě.

Prostorové uspořádání:

Pracujeme v kruhu na zemi v úvodu a závěru hodiny, samotná výtvarná práce je realizována u pracovních stolů.

Úvod:

Pedagog poučí děti o bezpečnosti. Ukazuje špendlíky, upozorní na jejich ostrost špiček, správný úchop, bezpečnost při práci. Špendlíky rozdává, děti si je prohlédnou, vyzkouší si manipulaci a popisují jejich vlastnosti, jaké jsou – ostré, pichlavé, malé, velké, kovové atd.



1. Představení aktivity, motivace, hry a experimenty s materiálem

Píchá – nepíchá

Aktivita zaměřená na předměty, které jsou ostré. Děti sedí v kruhu. Ve středu kruhu leží přibližně 10 předmětů. Vybereme hodně ostré (špendlík, jehla, spínací špendlík), trochu ostré (vidlička, špejle, párátko, nůžky, ostrouhaná tužka) a pár na doplnění (vařečka, lžička).

Děti se postupně střídají, předměty jmenují a dělí na tři hromádky, 3 barevně oddělené plochy – papíry – jako na semaforu (červená, hodně ostré – může téct i krev, oranžová – trochu ostré, budme opatrní, zelená – ostatní). Vysvětlujeme, k čemu v domácnosti slouží. Tipujeme, které předměty dokážou propíchnout látku. Po badatelsky zaměřené činnosti, zjištění ostrých předmětů, si vysvětlíme rozdíl mezi špendlíkem a jehlou.

Děti zkouší, jak jehla projede látkou (připraveným látkovým kapesníkem) a jak se špendlík zapíchne do jehelníčku – houbičky na nádobí, následně třídíme podle barev hlaviček do stejné barevných houbiček (nutná dostatečná časová příprava pedagoga na tuto činnost).

2. Samotná tvůrčí aktivita u stolečků

2 varianty dle věku:

Pro mladší děti

Každé dítě má k dispozici vystřižený tvar ryby z houbičky (materiál připraví pedagog).

Šablona ryby – Příloha č. 1, samolepící oko přilepí na střed hlavičky. Rybu dozdobí kousky plsti, přilepí lepidlem, připraveným v misce uprostřed stolu a dozdobí černou fixou, která je připravena vedle misky s lepidlem. Na závěr zapícháme do rybky – jehelníčku špendlíky.

Pro starší děti

Každé dítě má k dispozici jednu ponožku, převrátí rubem ven a zkusí ji zarolovat, jako když se párují ponožky. Vytvoří si základní tvar těla ryby, doplní výplní, vatou nebo drtí do polštářů. Přibližně tři centimetry od lemu ponožky tělíčko převáží stužkou a vytvoří tak ocasní ploutev. Rybu dozdobí zbytky barevné plsti, oko vytvoří z magnetu. Vznikl nám jehelníček, kam zapícháme špendlíky.

Dětem se SVP může dělat problém samostatné práce při pracovní činnosti, pochopení zadaných informací při pracovním postupu. V tomto případě doporučujeme dopomoc dospělého, ať už pedagoga nebo asistenta pedagoga při samotné práci, ukázat práci s materiálem, postup krůček po krůčku pro zapamatování si a uložení do paměti, povzbuzování a následné rozvíjení sebedůvěry a samostatnosti.

3. Závěrečná reflexe

Výtvoře společně pozorujeme a klademe návodné otázky vedoucí k zamyšlení se nad vlastním výtvořem, k tomu, co se děti konkrétně naučily (otázka č. 1, 2, 3). Učí se sebehodnocení znalostí a dosažené zručnosti. Ve vzájemném hodnocení se učí oceňovat práci druhých (otázka č. 4, 5, 6, 7). Děti se učí sebe prezentaci (otázky č. 8 a 9). Hodnotíme úspěšné osvojení bezpečnosti práce s jehlou a špendlíky.

Návodné otázky:

- 1) Co jsme dnes, děti, vyrobili?
- 2) Jaký materiál jsme použili?
- 3) Pracovalo se vám dobře?
- 4) Jak se vám výrobek povedl?
- 5) Která z vyrobených věcí se vám ještě líbí?
- 6) Myslíte, že bychom příště mohli udělat něco lépe?
- 7) Co navrhuje?
- 8) Ukážeme je mamince a tátovi, až přijdou do mateřské školy?
- 9) Připravíme pro ně výstavu?



3.4.2 Téma č. 2 Myška – hračka z textilu

1. hodina + 2. hodina

Pomůcky a výtvarný materiál

12 ks nůžek, 1 tavná pistole, 6 ks nábojů do tavné pistole, 12 ks kolíčků na prádlo, děrovačka, talíř jako šablona, plst' (formát A4 na dítě – jako levnější a dostupnější variantu můžeme použít úklidové hadry, 12 ks lepidel v tyčince, provázky z recyklovaných triček nebo stužky, sponky do vlasů (pinetky) délky 8–10 cm (jako náhrada jehly), vata nebo výplň do polštářů, 1 balení fixů nebo pastelky

Prostorové uspořádání

Pracujeme ve třídě. Pro úvodní motivační část hodiny potřebujeme dostatek místa na protažení a volný pohyb dětí při motivační hře **Na myšky**. Po motivační pohybové části se přesuneme k pracovním stolům, jsou pokryté igelity a ošetřené proti ušpinění a zničení.

1. Představení aktivity, motivace, hry a experimenty s materiálem

Povídání o zvířatech, domácích mazlíčcích, jak o zvířata pečujeme, proč si je pořizujeme, co lidem dodávají a jak pomáhají. Prohlížíme si fotografie našich domácích mazlíčků (**viz Příloha č. 2**).

Hra na myšky

Každé dítě má svůj ocásek (z textilní tkanice) a následuje hra na honěnou. Jedno dítě je kočka, která chytá a bere myškám ocásky. Hra na schovávanou: děti se ukrývají jako myšky do dírek a zákoutí. Škrábou jako myšky. Zpíváme známou píseň o myšce:

Táto, mámo, v komoře je myš.

Pustíme tam kocoura,

on tu myšku vyšťourá.

Táto, mámo, už tam není nic.

Zdroj písničky:

[Werner Dweight Solutions](#), 2013, Pro maminky [online]. Písničky o zvířátkách [Cit. 27. 2.2020].

Dostupné z <https://www.promaminky.cz/pisnicky/o-zviratkach-37/v-komore-je-mys-136>

2. Samotná tvůrčí aktivita

Každé dítě má kolečko z plsti (připraví pedagog pro všechny děti), které tvoří základ myši. Předškoláci si tvar vystříhnou sami, tzn. na plst' položí talířek nebo misku potřebných rozměrů, fixou obkreslí potřebný tvar a vystříhnou.

Přehnutím kolečka na polovinu získávají základní tvar myši. Pomocí děrovačky nebo nůžek vytvoří po okraji šest dírek jdoucích skrz po obvodu cca 1 cm od okraje.

V první dírce tělo začíná čumáčkem a poslední končí ocáskem. Děti provlékají vždy dvě tkanice proti sobě, aby šití bylo pevnější. Každá tkanice má cca 40 cm. Na obou koncích přečnává tkanice (stuha) zhruba 10 cm. Čumáček děti zaváží na mašličku, ocásek zauzlují na konci tělíčka, před zavázáním tělo myšky naplní výplní.

Tavnou pistolí (s pomocí pedagoga) děti nalepí z obou stran plastové oči nebo je vytvoří z plsti, stejně tak uši, případně nohy.

POZOR! Při práci s tavnou pistolí dodržujeme přísná bezpečnostní opatření, neboť tekutý silikon se lehce dostane na kůži a může způsobit velký puchýř.



Dětem se SVP pomáhá při manipulaci s pomůckami a výtvarným materiálem dospělá osoba pro vznik pocitu bezpečí, pro rozvoj jemné motoriky, vnímání jemného materiálu a pocitů při práci s ním, prostřednictvím pojmenovávání práce a jejich postupů, povzbuzování při práci, což vede k další motivaci, zažití pocitu úspěchu s vlivem na celkový rozvoj dětí.

Jednodušší variantou je místo látky použít papír, lépe se stříhá i děruje.

Vzor hotového výrobku:



Foto autorka Radka Rubešová

3. Závěrečná reflexe

Hodnotíme splnění úkolu, zvládnutí techniky práce, vedeme diskuzi o pracovním postupu, o zvířatech, o kterých jsme mluvili. Vyzvedneme chování dětí v kolektivu, vzájemné vztahy, komunikaci, toleranci, respekt. Oceňujeme práci, trpělivost a důslednost při dokončení výrobku.

V závěru programu chceme nabídnout pedagogům metodickou pomoc při práci s dětmi se SVP. Pedagog zde najde možné druhy znevýhodnění dětí, které do mateřské školy dochází, popis a návody, s jakou činností, postupy a chováním můžeme takto hendikepovaným dětem pomoci.

Děti se SPU

Většina dětí, u kterých se vyskytují poruchy učení, nemá problém s jemnou a hrubou motorikou. Výjimkou jsou děti s apraxií nebo dyspraxií (problém v manuální i motorické oblasti).

Děti dokážou modelovat, stříhat jednoduché tvary (problém může být s úchopem – správný sklon při stříhání), mačkat papír, vytrhávat, navlékat nit do větších ok jehel, navlékat korále, vázat různé uzlíky, lepit, modelovat.

Při práci je dobré volit stejné místo, aby dítě nerozptyloval jiný pohled do třídy, než je dítě zvyklé.

Při výrobě dítěti říkáme a názorně ukazujeme jednotlivé pracovní kroky, aby nepřeskakovalo činnosti. Pokud pracujeme s geometrickými tvary, je dobré si je přesně pojmenovat – děti, u kterých se v budoucnu projeví DYSKALKULIE, mají s tímto problémy.

Pokud má dítě asistentku, snažíme se, aby zasahovala do činnosti co nejméně. Pouze sleduje a případně zasáhne a navede dítě správným směrem.

Dáváme pozor na orientaci na ploše (nahore, dole, vlevo, vpravo, uprostřed), kam přesně nalepíme oko, kam přesně našijeme knoflík, umístíme jakýkoliv předmět.

Dítě s ADHD – porucha pozornosti s hyperaktivitou

Dítě se posadí vždy na stejné místo, pro pocit bezpečí a jistoty. Při manipulaci s nůžkami a ostatními nástroji je potřeba dohled dalšího pedagoga, dítě může překvapit náhlým pohybem, který nepředpokládáme a může sobě nebo někomu jinému ublížit. Jednoznačně nemůžeme diferenciovat, že děti budou mít úspěch nebo neúspěch – je to velice individuální. Mají méně organizovanou pracovní plochu a většinou nepořádek na lavici.

Děti se zrakovým postižením

Záleží na typu zrakového postižení. Pokud má dítě **lehkou až středně těžkou vadu (nosí brýle)**, je schopné pracovat samo pod dohledem pedagoga. Sedí blízko vyučujícího a sleduje postup – jednotlivé kroky. Před činností si dítě a pedagog projdou pomůcky na stole, kde přesně leží.

Děti s těžkou vadou zraku by měly mít u sebe druhého pedagoga (asistenta), který sleduje a částečně řídí pracovní proces. Navádí dítě ústně, podle vedoucího pedagoga, kde přesně na lavici leží potřebné pomůcky. Dítě se hmatem seznámí s materiálem a s pomůckami.

U stříhání učíme dítě ohmatat si zvýrazněnou čáru – vyrytou do papíru a nastavit nůžky podélně k čáře. Ke stříhání volíme nůžky s kulatou špičkou.

Modelování je často oblíbené, protože podporuje rozvoj jemné motoriky, stejně jako navlékání korálků nebo mačkání papíru. Dítě si výrazně zvyšuje cit v prstech.

Vázání smyček, uzlů výrazně podporuje jemnou motoriku, která se musí cíleně cvičit. Dítě se následně učí Braillovo písmo.

Dítě s PAS – poruch autistického spektra

Řídíme se **TEACCH programem** pro děti s PAS, dodržujeme 3 základní pravidla:

1. Vizualizace – vidět postup podle pedagoga, názornost, posloupnost
2. Individuální přístup – pomoc asistenta, dítě může vykazovat problémy s apraxií
3. Strukturované prostředí, strukturalizace – přesný slovní popis při výrobě daného výrobku, zachovávat stejnou strukturu, dítě sedí na stejném místě, má stejné nůžky, stejné pastelky atd.

Předcházíme konfliktům, dítě předem připravíme na to, co se bude dít, jak budeme postupovat – hlavně v klidu, netlačit. Pokud dítě nechce, jen nabídneme, ať činnost sleduje. Je možné, že během výroby změní názor a připojí se. Pokud vznikne záchvat nebo se dítě „rozladí“ – odvedeme jej bokem z kolektivu a necháme ho uklidnit.

Zda bude dítě pracovat nebo ne, záleží na jeho vztahu k pracovním a výtvarným činnostem. Můžeme zkusit náhradní aktivitu – jiný výrobek z materiálu, který mu nevadí (hmatově na omak) nebo ho zná a má ho rádo.

Dítě motivujeme pro práci tak, že mu ukážeme nové techniky a nové materiály. Může se stát, že hlína (vlna, drát) nebudou u dítěte oblíbené, protože se ušpiní (na omak mu to vadí) a nedělá dobře na hmat (přecitlivělost – hypersenzitivita).

Dítě se sluchovým postižením

Lehká forma – dítě sedí blízko pedagoga, aby dobře vidělo a slyšelo (pokud má sluchadlo). Ve třídě je dobré navodit klidnou atmosféru, aby dítě nic nerozptylovalo a dobře vnímalo pedagoga. Jiná velká omezení nejsou nutná. Dodržujeme názornost a demonstrujeme jednotlivé pracovní kroky.

U silně neslyšícího je zapotřebí znakový český jazyk nebo daktylotika (prstová abeceda). Zajišťuje asistent nebo daný pedagog.

Dítě s tělesným postižením

Lehčí forma – monoparéza – částečné ochrnutí jedné končetiny. Většinou jde o horní končetiny, dítě má problém s manipulací předmětů, ale je schopné samostatně pracovat. Vytvořilo si svůj osobitý styl.

Další postižení je, kdy nejsou dovyvinuty prstíky na jedné z končetin, nebo je zkrácená jedna z končetin. To vše ovlivňuje výkonnost dítěte.

Častou nemocí je degenerativní onemocnění – tzv. progresivní svalová dystrofie. Záleží na fázi nemoci. Začíná omezením v hrubé motorice (z chodícího na vozíčkáře) – dítě sedí na vozíku u speciálního stolu nebo lavice (má výkroj dovnitř). Pokud je nemoc v této fázi, ještě není napadena jemná motorika a dítě může pracovat s ostatními dětmi stejným způsobem.

Pokud je dítě s těžším postižením – DMO, je dopad na jemnou motoriku výrazný, což se projeví u všech základních činností – kreslení, stříhání, mačkání, trhání, lepení atd. Dítě má buď tonus v prstech, že špatně koordinuje pohyby nebo je tonus laxní – neudrží dobře nůžky, tužku v ruce (nemá správnou sílu na manipulaci s předměty).



Dítě s mentálním postižením – LMR (lehká mentální retardace)

Děti s mentálním postižením většinou rády vyrábí a kreslí. Musíme si ale uvědomit, že jejich výkony jsou na nižší vývojové úrovni než u zdravých dětí. Pokud děláme abstraktní výrobky, není rozdíl až tak znatelný. Pokud vyrábíme konkrétní výrobky, děti vyžadují větší péči než zdravé děti, pomoc pedagoga, vysvětlování, koordinace motoriky je špatná, neohrabanost v prstech – navlékání nití, mačkání hlíny, šití, smyčky atd. Pochopení zadání nemusí být vždy přesné: pravolevá orientace, posloupnost jednotlivých pracovních kroků.

Děti s vadou řeči – může být propojení s jemnou motorikou (viz výše)

Kombinované postižení

Pokud máme dítě, které má kombinované postižení, postupujeme podle metodiky toho postižení, které převažuje.



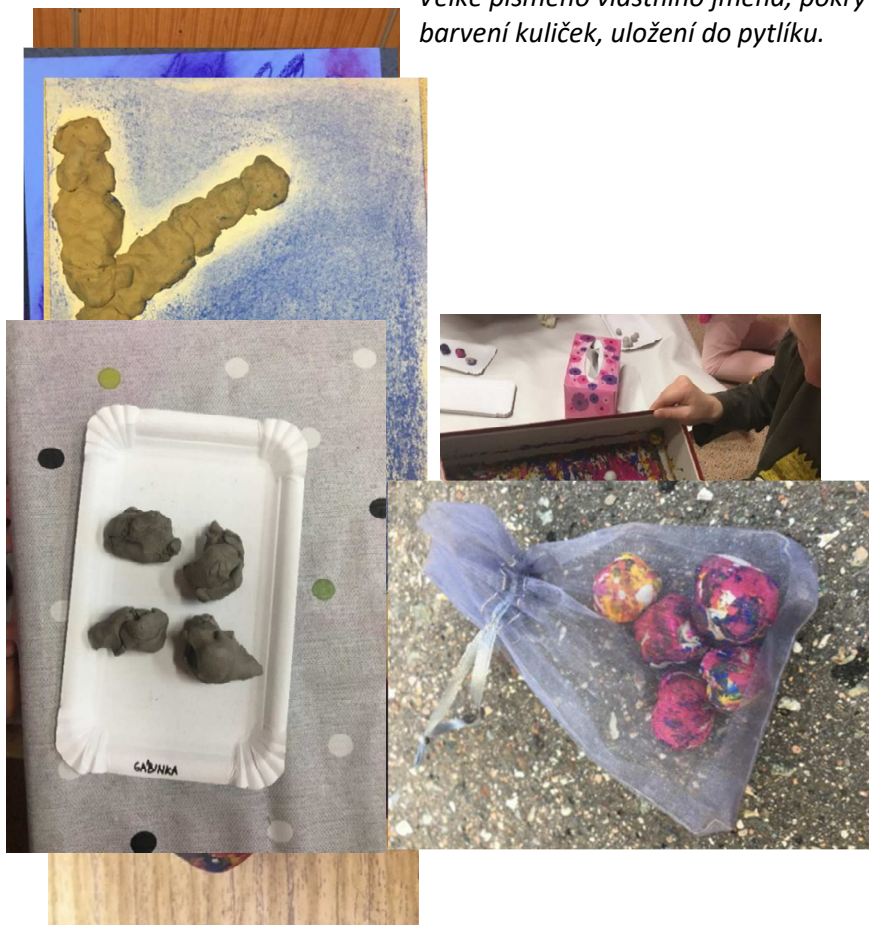
4 Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu

Ilustrační materiál k tematickému bloku č. 2.1.1 Hlína – Hliněné hry

Foto autorka Radka Rubešová

Následný obrazový materiál ukazuje posloupnost práce s hlínou.

Velké písmeno vlastního jména, pokrývání hlínou, tvarování a barvení kuliček, uložení do pytlíku.



Ilustrační materiál k tematickému bloku č. 2.1.2 Hlína – Zimní taška

Foto autorka Radka Rubešová

Následný obrazový materiál ukazuje posloupnost práce při výrobě ornamentu na tašce.

Míchání barevného bláta, nanášení na tašku, hotový výrobek.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

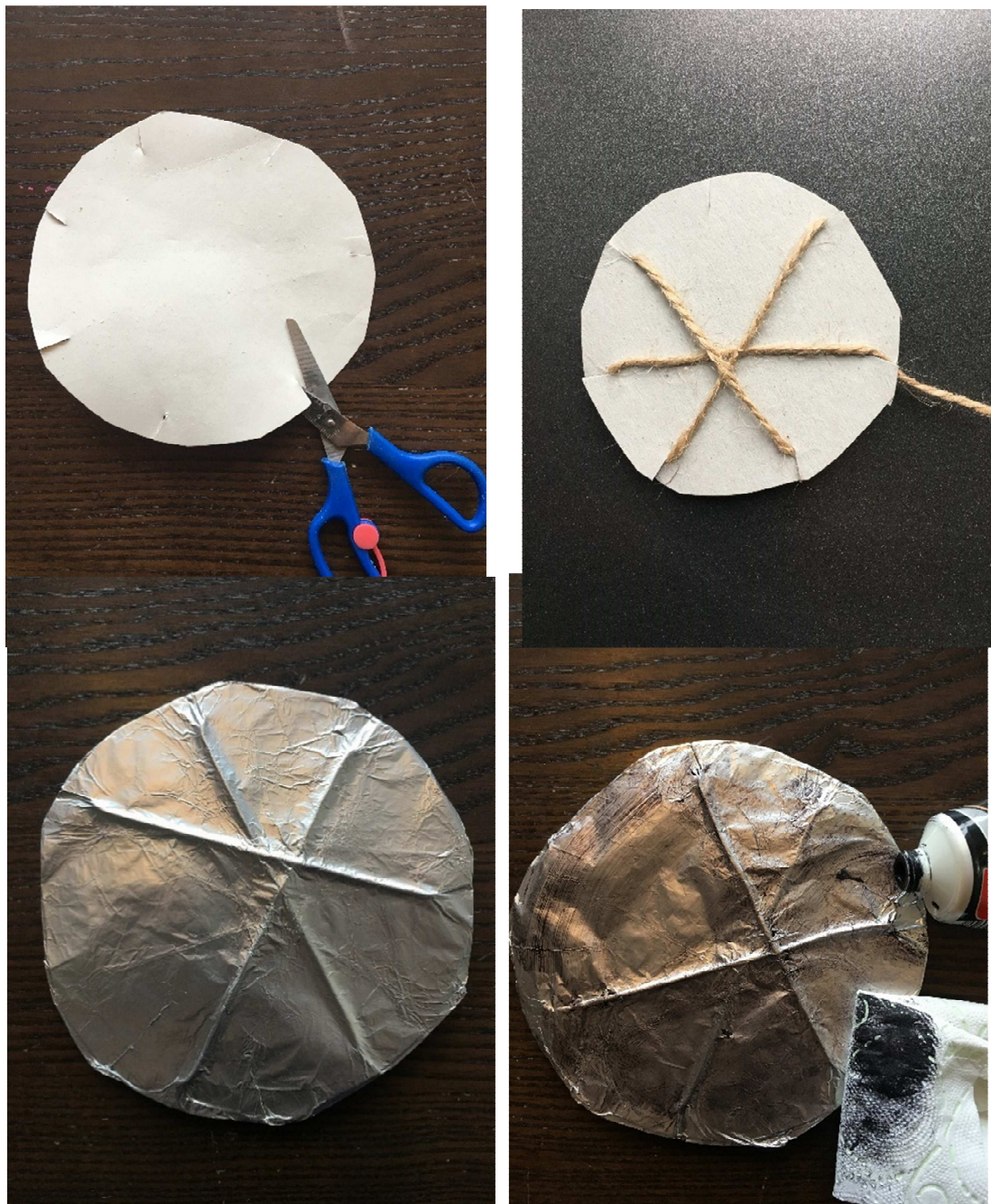


Ilustrační materiál k tematickému bloku č. 2.2.1 Dráty a plechy 1 Vločka z alobalu

Foto autorka Radka Rubešová

Následný obrazový materiál ukazuje posloupnost práce při výrobě vločky.

Nastřížení kruhu, namotávání provázku, pokrytí plochy alobalem, upevnění zadní části lepidlem.



Ilustrační foto autorka Radka Rubešová



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání





EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



Ilustrační materiál k tematickému bloku č. 2.2.2 Dráty a plechy 2 – Slunce – závěsná dekorace

Foto autorka Radka Rubešová

Následný obrazový materiál ukazuje posloupnost výroby slunce z alobalu



Nastřížení hliníkového táčku



Děrování pomocí šídla



Nastřížení okrajů



Hotový výrobek *Slunce*

Ilustrační materiál k tematickému bloku č.3.2.1 Ovčí rouno č.1 – Plstěný motýlek
Foto autorka Radka Rubešová

Práce s ovčím rounem



Hotový výrobek v rámu.



Ilustrační materiál k tematickému bloku č.3.2.2 Plstěná kapsička na magnet



Skládání ovčího rouna, plstění vodou a tekutým mýdlem.



Nastřížení otvoru v kapce a následné připevnění uzávěru.

Práce dětí u pracovního



stolu.

Foto autorka Radka Rubešová



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

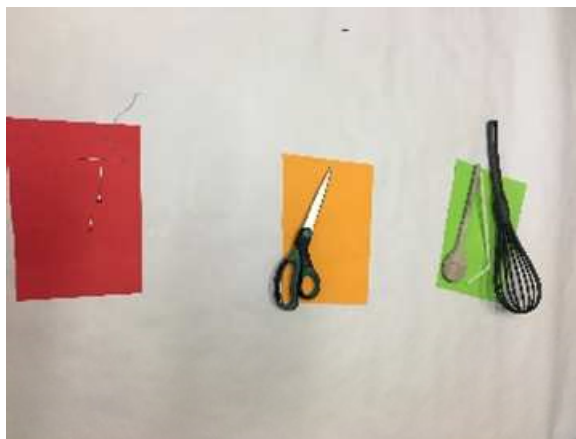


MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Ilustrační materiál k tematickému bloku č. 4.2.1 Textil 1

Foto autorka Radka Rubešová

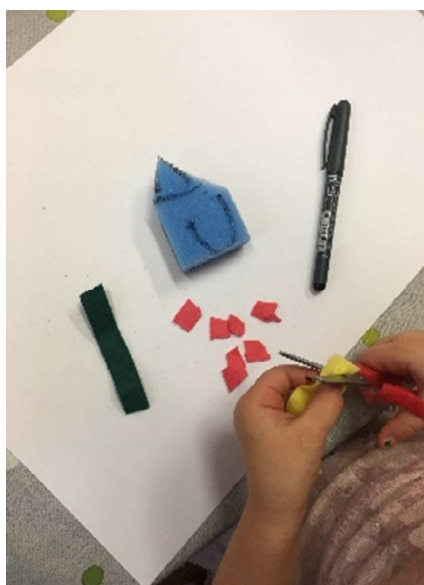
Dělení předmětů podle ostrosti hrotu



Manipulace se špendlíky, třídění podle barvy



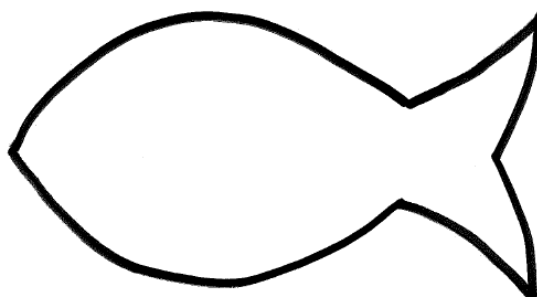
Tvorba



jehelnicí, zdobení látkami a plstí



Šablona pro výrobu rybky – pro mladší děti



Ilustrační materiál k variantě pro starší děti – ryba z ponožky

Foto autorka Radka Rubešová



Postup práce a hotové výrobky



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



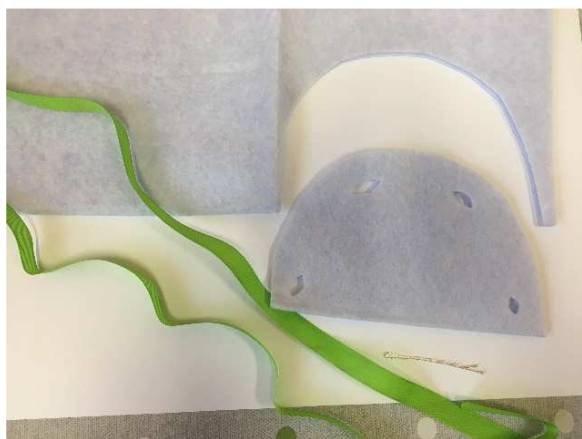
Ilustrační materiál k tematickému bloku č. 4.2.2 Textil 2

Foto autorka Radka Rubešová

Nastříhané stuhy z látky



Vystřížení kruhového tvaru, proděrování a navlečení stužky



Hotový výrobek



5 Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů

Ilustrační foto autorka Radka Rubešová

Ilustrační materiál k tematickému bloku č. 1 Hlína

Předměty denní potřeby vyrobené z hlíny



hrnek



konvice



miska



Druhy používaných tašek

Kabelka



Nákupní taška



Cestovní taška





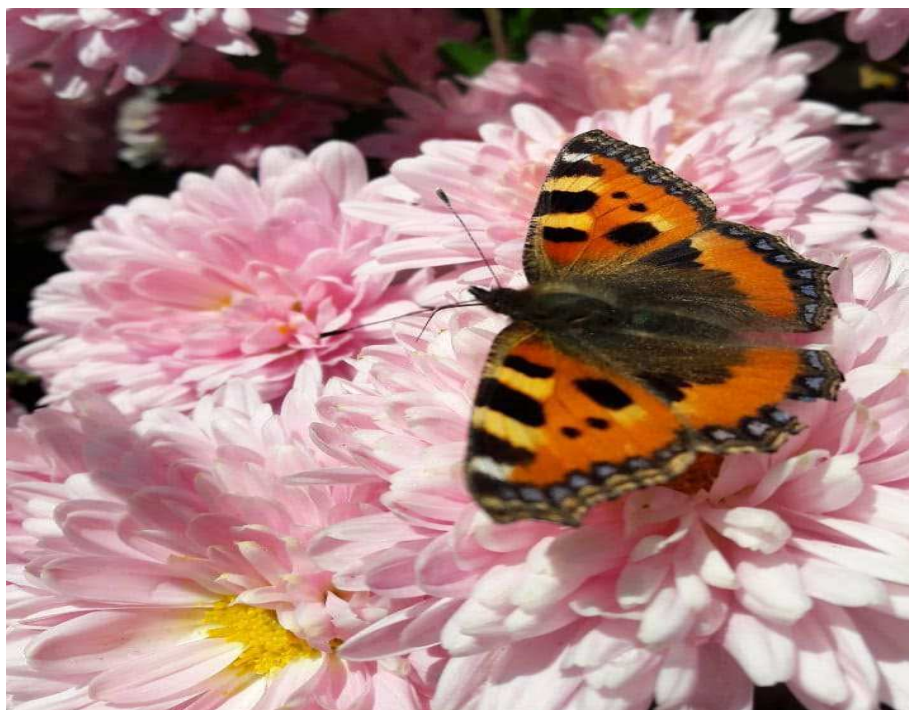
Role alobalu



Tvarování alobalu – koule



Ovce, ovčí rouno



Motýl, jeho barevná křídla



Použitá literatura:

KIRCHNEROVÁ, Veronika a RUBEŠOVÁ, Radka. *Nápady pro rodičovskou dovolenou*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-839-5. Kirchnerová, V., Rubešová, R.: Hravé tvoření pro malá stvoření. Portál. Praha, 2014

KIRCHNEROVÁ, Veronika a RUBEŠOVÁ, Radka. *Výchova prožitkem: tvořivé hry a činnosti pro mateřské školy*. Ilustrovala Patricie KOUBSKÁ. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0505-0.

RUBEŠOVÁ, Radka. *Ruce v hlíně: tvořivá keramika pro děti*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1085-6.

TYMELOVÁ, Veronika. *Keramika pro život s přírodou*. Praha: Grada Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0463-5.

Internetové zdroje:

Radka Rubešová [online]. Radka Rubešová © 2020 [Cit. 27. 2.2020]. Dostupné z <https://www.radkarubesova.cz/tvoriva-vyzva-zdarma/>

Skupina pedagogů, která slouží ke sdílení inspirativních námětů:

Tvoříme s prožitkem (pro lektory, pedagogy a rodiče). In: Facebook[online]. Dostupné z Facebook <https://www.facebook.com/groups/1583169255315793/>



6 Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi

Výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II
Povinně volitelná aktivita č. 3, 4, 6 a 7

Zpráva o ověření programu v praxi

Závěrečná¹

V průběžné zprávě uvádějte informace o ověření programu s jednou ověřovací skupinou v případě, že bude probíhat následné ověření s další ověřovací skupinou.

V závěrečné zprávě uvádějte souhrnné informace shrnující/rekapituluující celý proces (všechna) ověření programu, popř. informace o ověření programu, které bude realizováno jen s jednou ověřovací skupinou.

I.

Příjemce	Středisko služeb školám a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, příspěvková organizace
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008190
Název projektu	Ve škole po škole
Název vytvořeného programu	Polytechnická výchova
Pořadové číslo zprávy o realizaci	¹ .

II.

Místo ověření programu	Datum ověření programu	Cílová skupina, s níž byl program ověřen ²
Mateřská škola Žvídálek, Brno, Kachlíkova 17	Září až listopad 2018	14 dětí mateřské školy

¹ Nehodící se škrtněte.

² Uveďte stručně charakteristiku a velikost skupiny (např. 25 žáků 7. ročníku ZŠ apod.) a název organizace.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



1. Stručný popis procesu ověření programu
a) Jak probíhalo ověření programu (organizace, počet účastníků, počet realizátorů atd.)? <i>Ověření programu Polytechnická výchova proběhlo v termínu od září do prosince 2018 v Mateřské škole Zvídálek, Bm-o-Bystro. Cílovou skupinou, v počtu 14 osob, byly děti ve věku od 4 do 6 let. Počet dětí byl vhodný k realizaci tohoto programu. Počet realizátorů, 2 učitelky (odborný lektor, lektor), byl ideální na velikost tohoto dětského kolektivu.</i> b) Jaký byl zájem cílové skupiny? <i>Děti projevovaly zájem o práci s novým, netradičním materiálem, o nové činnosti, reagovaly nadšeně, pracovaly se zájmem a rády by v programu pokračovaly dále. Paní učitelky těchto dětí oceňovaly možnost obohacení práce mateřské školy s nadšením. Stejně tak reagovali rodiče dětí, kdy se zajímali o práci svých potomků, o konečné výrobky.</i> c) Jaká byla reakce cílové skupiny? <i>Děti reagovaly nadšeně, v prostředí mateřské školy se cítily bezpečně, sebejistě, což se projevovalo i v aktivním přístupu k nabízeným činnostem, pracovaly se zájmem a nedočkavě čekaly další společné hodiny.</i>



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



2



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



69

2. Výsledky ověření

a) Výčet hlavních zjištění/problémů z ověřování programu:

Realizace programu se v mnoha oblastech ukázala jako velice přínosná. Děti se seznámily s materiálem, se kterým nepřijdou běžně do styku a nemají příležitost s ním pracovat. Byla rozvíjena jemná motorika, představivost, kreativita a přirozený projev dětí, kdy chlapci i děvčata měli mnoho příležitostí do všech výrobků vložit část svého já. Došlo k rozvoji mnoha kompetencí dětí, které se zájmem pracovaly, spolu vzájemně intenzivně komunikovaly, navzájem si pomáhaly a spolupracovaly. Učily se evaluaci, kdy na konci každého tematického bloku hodnotily, co se jim líbilo a co ne, a zároveň podávaly učitelům zpětnou vazbu.

Výčet problémů:

Témata byla vhodně zvolena pro tuto věkovou kategorii, ale při samotné realizaci tématu *Plechý a dráty* se nám ukázala jako problém práce výroby ryby z hliníkového tácu.

Dále byla zjištěna nutnost rozlišení a rozčlenění v programu pracovního materiálu a pomůcek.

b) Návrhy řešení zjištěných problémů:

Řešením zjištěného problému bude volba pracovního materiálu. Zjistit druhy tohoto materiálu, které jsou na trhu a zakoupit vhodnější, bezpečnější, pro práci dětí s tím, aby se o tento materiál nezranily.

V programu je nutné rozlišit **pracovní pomůcky**, ty jsou většinou součástí vybavení ve třídách mateřských škol a **pracovní materiál**, kdy se jedná o materiál ke zpracování výrobků, který se vždy u konkrétního tématu hned zpracuje a již není dále ve třídách k dispozici pro práci s dětmi. Musí se tedy počítat s financemi na nákup materiálu ke každému tematickému bloku.

c) Bude/byl vytvořený program upraven?

Program byl upraven.

d) Jak a v kterých částech bude program na základě ověření upraven?

V programu byla provedena změna ve členění u jednotlivých tematických bloků na pracovní pomůcky a materiál.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



3



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



70

3. Hodnocení účastníků a realizátorů ověření³

a) Jak účastníci z cílové skupiny hodnotili ověřovaný program?

Dětem z mateřské školy se práce líbila, bavila je, aktivně se zapojovaly a těšily na další společné tvoření s lektorkou. Mohly zde projevovat své nápady, kreativitu. Práce byla zajímavá i z toho důvodu, že se lektorka cíleně zaměřovala na budování klímatu při práci s dětmi. Podněcovala je k zájmu o své kamarády, o vnímání materiálu, jeho vlastností, o zkoušení všemi možnými smysly, vedla je k osobnímu prožitku a dobrému pocitu. Zde se opět ukázalo, že je důležité nejprve vybudovat v dětech vztah k danému místu, vybudit libé pocity, které pak mají velký vliv na výkon dětí.

b) Co bylo v programu hodnoceno v rámci ověřovací skupiny nejlépe?

Propojení formálního a neformálního vzdělávání, spolupráce lektorky s učitelkou dětí, důraz na rozvoj kompetencí dětí, budování sociálních vazeb a vztahů.

c) Jak byl hodnocen věcný obsah programu?

Program nabídl dětem seznámení s novým materiálem, učení se novým technikám práce s výtvarným materiálem a rozvoj kompetencí, obsah celého programu byl vyhodnocen kladně.

Na sebe navazující lekce se stejným materiálem se ukázaly být skvělým tahem, děti si práci s materiálem na poprvé vyzkoušely a v další hodině už pracovaly s větší jistotou.

Rozvíjely se u nich důležité kompetence: komunikativní- vzájemná komunikace mezi dětmi, s dospělými, činnostní – rozvíjely se pracovní návyky práce s materiálem, naše vlastní práce, vážíme si práci druhého, bezpečné zacházení s pracovními pomůckami, sociální, personální.

Témata byla zvolena vhodně pro tuto věkovou kategorii, kdy obsahem tématu bylo nejen z nabídnutého materiálu výrobek vyrobit, ale mnohem důležitější bylo se s ním seznámit a vyzkoušet co materiál umí, jaký je, jaké má vlastnosti, co vše s ním můžeme dělat.

d) Jak bylo hodnoceno organizační a materiální zabezpečení programu?

Realizátoři oceňují dostatečné množství materiálu i dostatek finančních prostředků, tzn. zcela adekvátní a dostatečné množství, kdy všechny děti měly vše k dispozici, každý měl možnost pestrého výběru, na základě vlastní fantazie i volby.

e) Jak byl hodnocen výkon realizátorů programu?

Lektorka měla úžasný přístup a schopnost strhnout děti na svou stranu a nadchnout je pro danou činnost. Dávala dětem možnost dostatečný časový prostor si s materiálem pohrát a vytvářet něco netradičního. Nabízela dětem zajímavé hry s nářadím, diskutovala s dětmi o vlastnostech materiálů, o tom, jaké mají pocity, všichni společně zkoušeli, co materiál umí, jaký je. Kroužek byl pro děti velice přínosný a rozvíjel nejen znalosti dětí, ale i kompetenci důležité pro harmonický vývoj osobnosti, pro úspěšný vstup a adaptaci na prostředí základní školy, ale i pro další uplatnění se v životě.

³ Vychází z evaluačních dotazníků žáků, učitelů, realizátorů programů – pracovníků neformálního vzdělávání či záznamů z rozhovorů s dětmi, které příjemce uchovává pro kontroly na místě.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



f) Jaké měli účastníci výhrady/připomínky?

Volit vždy promyšleně materiál s ohledem na bezpečnost dětí, v tomto případě hliníkové fólie v tématu Dráty a plechy, u nichž existuje několik druhů podle, ~~tzn.~~ vybírat jemnější druhy.

g) Opakovala se některá výhrada/připomínka ze strany účastníků častěji? Jaká?

Neopakovala.

h) Budou případné připomínky účastníků zapracovány do další verze programu? Pokud ne, proč?

Ano, zapracovány budou všechny připomínky.

i) Jak byl program hodnocen ze strany realizátorů programu?

Realizátoři vnímali tento program jako nadstandardní obohacení vzdělávací a výchovné práce v mateřské škole.

Prostřednictvím tohoto projektu došlo ke zkvalitnění vzájemné komunikace rodiny a školy, rozvoji komunitního rozměru této instituce, které se takto jeví jako neformální vtažování rodičů do života mateřské školy, do vzdělávacího programu instituce.

U dětí se rozvíjely **komunikační kompetence** v rámci úvodních a závěrečných komunitních kruhů - vyjadřování, naslouchání, porozumění, vzájemná komunikace

kompetence k učení - podpora aktivity a zájmu, obohacení poznatkové zkušenosti, motivace

kompetence činnosti: respektování pravidel, odpovědný vztah k práci, k učení, k tvůrčím aktivitám, k výsledkům práce.

Kompetence zvolené v metodice byly úspěšně splněny a též mnohé další např.: dítě se raduje z úspěchu, chce porozumět, snaží se řešit samostatně či s oporou problém, využívá zkušenosti, slovně reaguje, poznává své silné a slabé stránky, atd.

j) Navrhují realizátoři úpravy programu, popř. jaké?

Navrhují v oddíle Dráty a plechy tj. přizpůsobení bezpečnějšího materiálu, hliníkové fólie, s ohledem na bezpečnost dětí a jejich manipulační činnosti s tímto materiálem.

k) Budou tyto návrhy realizátorů zapracovány do další verze programu? Pokud ne, proč?

Návrhy budou zapracovány.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



5



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



72

l) Konkrétní výčet úprav, které budou na základě ověření programu zapracovány do další/finální verze programu:

Upozornit další realizátory tohoto programu na druhy materiálu a jeho vhodnost přiměřeně věku dětí a k jejich bezpečnému zacházení s daným materiálem, v tomto případě, s hliníkovou fólií.

	Jméno, příjmení, titul	Datum a místo	Podpis
Zpracoval/a	Renata Hubáčová, Mgr.	Brno, 13. 02. 2019	<i>Hubáčová</i>



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

6



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

73